

ගිණුම්කරණ සමීකරණය සහ ද්විතව්‍ය සටහන් ක්‍රමය

AAT අදියර I
FAC - මූලික ගිණුම්කරණය

JMC Jayasekera Management Centre (Pvt) Ltd
Pioneers in Professional Education
65/2A, Chittampalam Gardiner Mawatha, Colombo 02 | T: +94 112 430451 | E: info@jmc.lk | F: +94 115 377917

පරිච්ඡේදය - 03

ගිණුම්කරණ සමීකරණය

ACCOUNTING EQUATION /BALANCE SHEET EQUATION

කිසියම් විවලාසන් දෙකක් අතර පවතින්නා වූ ශ්‍රීතීක සම්බන්ධතාවය සමීකරණයක් ලෙස හඳුන්වන අතර බොහෝ විට මෙම විවලාසන් ස්වායත්ත විවලාසන් සහ පරායත්ත විවලාසය ලෙස වර්ග කොට දැක්විය හැකිය.

- ගිණුම්කරණ මූලිකාංග අතර පවතින්නා වූ ශ්‍රීතීක සම්බන්ධතාවය ගිණුම්කරණ සමීකරණය ලෙස හඳුන්වයි

ගිණුම්කරණ සමීකරණයෙන් පෙන්වනු ලබන්නේ කිසියම් ගිණුම්කරණ ඒකකයක් විසින් අරමුදල් මූල්‍යයනය කර ගනු ලැබූ ආකාරයත් ඒවා ආයෝජනය කරනු ලැබූ ආකාරයත් අතර ඇති සම්බන්ධතාවයයි. ඕනෑම මොහොතක කිසියම් ව්‍යාපාරයක් විසින් මූල්‍යයනය කරන ලද අරමුදල් ප්‍රමාණය, එම ව්‍යාපාරය විසින් ආයෝජනය කරන ලද ආයෝජන මාර්ග වලට සමාන වේ. මේ අනුව ගිණුම්කරණ සමීකරණයේ පදනම පහත පරිදි දැක්විය හැකිය.

අයිතිකරුවන්		ව්‍යාපාරය
මූල්‍යයනය කරන ලද අරමුදල් (Financing)	=	ආයෝජනය කරන ලද අරමුදල් (Investing)

ව්‍යාපාරයක් අරමුදල් මූල්‍යයනය කර ගන්නා මාර්ග ප්‍රධාන කාණ්ඩ දෙකකට වර්ග කළ හැකිය. එනම් හිමිකම (අයිතිකරුවන්ගේ ස්කන්ධය) සහ බාහිර වගකීම් ලෙසය.

තවද අරමුදල් ආයෝජනය කරනු ලබන්නේ වත්කම් ලෙසය. මේ අනුව ගිණුම්කරණ සමීකරණ පහත පරිදි දැක්විය හැකිය.

❖ ගිණුම්කරණ සමීකරණය ප්‍රධාන කොටස් 2 කි.

- මූල්‍ය තත්ත්ව සමීකරණය
- කාර්යසාධන සමීකරණය
- වත්කම් හා වගකීම් අතර සම්බන්ධතාවය
මුළු වත්කම - මුළු බැරකම = හිමිකම

හිමිකම	+	වගකීම්	=	වත්කම
Equity	+	Liabilities	=	Assests
E	+	L	=	A

- අදායම හා වියදම අතර සම්බන්ධතාවය

ලාභය	=	අදායම	-	වියදම
(Profit)	=	(Revenue)	-	(Expenditure)

- ලාභය ව්‍යාපාරයට ආයෝජනය කරනු ලැබුවහොත් හිමිකම වැඩි වේ. අලාභ ව්‍යාපාරයට ආයෝජනය උවහොත් හිමිකම අඩු වේ.

උපයන ලද මුළු ලාභයම ව්‍යාපාරයේ අරමුදල් ලෙස යොදවන්නේ යයි සලකනු ලැබුවොත්
 ගිණුම්කරණ සමීකරණය පහත පරිදි සකස් කළ හැකිය.

හිමිකම	+	වගකීම	+	ලාභය	=	වත්කම්
Equity	+	Liabilities	+	Profit	=	Assets

මෙහිදී "ලාභය" ප්‍රසාරණය කොට ගිණුම්කරණ සමීකරණය පහත පරිදි ද දැක්විය හැකිය.

හිමිකම + වගකීම + ආදායම - වියදම = වත්කම්

හිමිකම	+	වගකීම	+	ආදායම	=	වත්කම්	+	වියදම්
Equity	+	Liabilities	+	Revenue	=	Assets	+	Expenditure

- * ගිණුම්කරණ සමීකරණය යන පදය කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.
- * වත්කම් සහ ස්කන්ධය හි වැඩිවීමක් ප්‍රතිඵලය වශයෙන් ලැබෙන ගනුදෙනු දෙකක් (02) ලැයිස්තුගත කරන්න.
- * වත්කම් සහ බැරකම් හි වැඩිවීමක් ප්‍රතිඵලය වශයෙන් ලැබෙන ගනුදෙනු දෙකක් (02) ලැයිස්තුගත කරන්න.
- * වත්කමක වැඩිවීමක් සහ තවත් වත්කමක අඩු වීමක් ප්‍රතිඵලය වශයෙන් ලැබෙන ගනුදෙනු දෙකක් (02) ලැයිස්තුගත කරන්න.
- * බැරකමක වැඩිවීමක් සහ තවත් බැරකමක අඩුවීමක් ප්‍රතිඵලය වශයෙන් ලැබෙන ගනුදෙනු දෙකක් (02) ලැයිස්තුගත කරන්න.
- * ව්‍යාපාරයක වත්කම්, බැරකම් සහ ස්කන්ධය කෙරෙහි බලපෑම් ඇති කරන ගනුදෙනුවක් හඳුනා ගන්න.

ගිණුම්කරණ යෙදවුම් වලින් ගිණුම්කරණ සමීකරණයට වන බලපෑම

උදාහරණ - 01

පහත සඳහන් ද්විත්ව බලපෑම් වලට අදාළ ගනුදෙනුව බැගින් සඳහන් කරන්න.

- i. හිමිකම් වැඩි වේ සහ වත්කම් වැඩි වේ.
- ii. හිමිකම් අඩු වේ සහ වත්කම අඩු වේ.
- iii. වගකීම් වැඩි වේ සහ වත්කම් වැඩි වේ.
- iv. වගකීම් අඩු වේ සහ වත්කම් අඩු වේ.
- v. එක වත්කමක් වැඩි වේ සහ වෙනත් වත්කමක් අඩු වේ.
- vi. එක වගකීමක් වැඩි වේ සහ වෙනත් වගකීමක් අඩු වේ.
- vii. හිමිකමක් වැඩි වේ සහ වගකීමක් අඩු වේ.
- viii. හිමිකමක් අඩු වේ සහ වගකීමක් වැඩි වේ.

උදාහරණ - 02

පහත සඳහන් ගිණුම්කරණ සමීකරණ වලට අදාළ හිස්තැන් සම්පූර්ණ කරන්න.

	හිමිකම්	+	බාහිර වගකීම්	=	වත්කම
a.	250000	+	.....	=	400000
b.	100000	+	50000	=	.....
c.	.....	+	25000	=	60000
d.	120000	+	300000	=	.....
e.	.....	+	140000	=	200000

	හිමිකම්	+	බාහිර වගකීම්	=	වත්කම
a)	85000	+	25000	=	.....
b)	.....	+	40000	=	300000
c)	70000	+	.....	=	100000
d)	350000	+	.....	=	500000
e)	600000	+	.....	=	670000

උදාහරණ - 03

පහත සඳහන් ගනුදෙනු වලින් ගිණුම්කරණ සමීකරණයට වන බලපෑම් සංඛ්‍යාත්මකව, දක්වන්න. (පළමු වැන්න විසඳා දී ඇත.)

		හිමිකම්	+	වගකීම්	=	වත්කම
i.	අයිතිකරු රු. 1000,000 ප්‍රාග්ධනය ලෙසට යෙදවීම	+ 1000,000	+	-----	=	+ 1000,000
ii.	අත්පිට මුදලට ගැණුම් රු.50,000	-----	+	-----	=	-----
iii.	ණයහිමියන්ට රු.60,000 ක් ගෙවීම බැංකුවේ රු.40,000 ක් තැන්පත් කිරීම	-----	+	-----	=	-----
iv.	වෙක්පතකින් ණයහිමියාට රු.20,000 ක් ගෙවීම	-----	+	-----	=	-----
v.	විදුලි විදුලි ලෙස රු.10,000 ක් මුදලින් ගෙවීම	-----	+	-----	=	-----
vi.	රු. 100,000 ක පිරිවැය වූ භාණ්ඩ තොගයක් රු. 150,000 ක මුදලට විකිණීම	-----	+	-----	=	-----

උදාහරණ - 04

2021 ජනවාරි 01 දින ලලිත් විසින් ඇගයීම අයිතම් ගැණුම් සහ විකුණුම් සිදු කරන ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. 2021 ජනවාරි මාසය තුළදී සිදුවූ ගනුදෙනු පහත වේ.

01.01 අතිලී රු. 700,000/- ක් ප්‍රාග්ධනය ලෙස ආයෝජනය කරන ලදී.

- 01.02 බැංකුවකින් රු. 300,000/- ක් ණයට ලබා ගන්නා ලදී.
- 01.03 රු. 250,000/- ක කාර්යාල උපකරණ මිලදී ගන්නා ලදී.
- 01.05 රු. 180,000/- ක ලීබඩු ණයට ලබා ගන්නා ලදී.
- 01.07 රු. 300,000/- ක් තැන්පත් කර බැංකුවේ ජංගම ගිණුමක් ආරම්භ කලා.
- 01.09 අත්පිට ගැණුම් රු. 320,000/- කි.
- 01.11 සමන්ගෙන් ණයට ගැණුම් රු. 250,000/- කි.
- 01.15 රු. 150,000/- ක් පිරිවැයක් සහිත භාණ්ඩ රු. 275,000/- කට විකුණන ලදී.
- 01.20 රු. 200,000/- ක් පිරිවැයක් සහිත භාණ්ඩ රු. 300,000/- කට ගයාන්ට ණයට විකුණන ලදී.
- 01.25 රු. 100,000/- ක සේවක වේතන වෙක්පතකින් ගෙවන ලදී.
- 01.26 ව්‍යාපාරයේ ගොඩනැගිල්ල පින්තාරු කිරීමට රු. 30,000/- ක් ගෙවන ලදී.
- 01.30 අනිල් විසින් තවත් රු. 400,000/- ක මුදලක් ව්‍යාපාරයට ආයෝජනය කරන ලදී.
- 01.31 මාසය සඳහා ලද විදුලි බිල්පතෙහි අගය රු. 5,000/- කි.

ඉහත ගනුදෙනු ගිණුම්කරණ සමීකරණ භාවිතයෙන් පහත පරිදි සටහන් කළ හැකිය.

උදාහරණ - 05

පහත සඳහන් ගනුදෙනු තුළින් ගිණුම්කරණ සමීකරණයට වන බලපෑම් සංකේතාත්මකව හා විස්තරාත්මකව දක්වන්න.

		හිමිකම්	+	වගකීම්	=	වත්කම්
i.	අයිතිකරු රු. 1000,000 ප්‍රාග්ධනය ලෙසට යෙදවීම	.....	+	-----	=	.....
ii.	අයිතිකරු පුද්ගලික ප්‍රයෝජනයට රු. 20,000/- භාණ්ඩ ගෙනයාම	.....	+	-----	=	-----
iii.	ණය ගැතියන්ගෙන් රු. 50,000ක් ලැබීම	-----	+	-----	=	-----
iv.	බැංකුවේ රු. 60,000 ක් තැන්පත් කිරීම	-----	+	-----	=	-----
v.	රු. 800,000 ක ණය මුදලක් බැංකුවෙන් ගැනීම	-----	+	-----	=	-----
vi.	විදුලිය ලෙස රු. 5,000 ක් ගෙවීම	-----	+	-----	=	-----
vii.	අයිතිකරු ප්‍රාග්ධනය රු. 70,000 යෙදීම	-----	+	-----	=	-----
viii.	රු. 700,000 ක මෝටර් රථයක් ගැනීම	-----	+	-----	=	-----
ix.	ගෙවල් කුලීය ලෙසට රු. 20,000 ක් ගෙවීම	-----	+	-----	=	-----
x.	ණයහිමියන්ට වෙක්පතකින් රු. 50,000 ක් ගෙවීම (බැංකු අයිතියක් පවතී)	-----	+	-----	=	-----
xi.	බැංකු ණය වලින් රු. 50,000 ක් ගෙවීම	-----	+	-----	=	-----

xii.	අයිතිකරු රු. 30,000 ක් පුද්ගලික ප්‍රයෝජනයට ගැනීම	-----	+	-----	= -----
xiii.	ණය ගැතියන්ගෙන් රු. 80,000ක් ලැබීම	-----	+	-----	= -----
xiv.	රු. 70,000 ක් පිරිවැය වූ භාණ්ඩ තොගයක් රු. 77,000 ට විකිණීම	-----	+	-----	= -----
xv.	ණයගැතියන්ගෙන් රු. 30,000 ක් බොල්ණය ලෙස කපාහැරීම	-----	+	-----	= -----
xvi.	රු. 20,000 ක් වටිනා බඩු රු. 22,000 ණයට විකිණීම	-----	+	-----	= -----

උදාහරණ - 06

ඇත්තනි මහතා 2021.04.01 දින භාණ්ඩ මිලදී ගෙන අලෙවි කිරීම සඳහා තනි ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කළ අතර අප්‍රේල් මස සිදුවූ ගනුදෙනු පහත පරිදි විය.

04/01	ප්‍රාග්ධනය ලෙස රු. 200,000 ක් මුදල් ද, රු. 300,000 ක් වටිනා ඉඩම් හා ගොඩනැගිලි ද යෙදවීම.
04/02	රු. 50,000 ක් වටිනා භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම.
04/03	රු. 100,000 ක බැංකු ණයක් මහජන බැංකුවෙන් ලබාගැනීම.
04/04	රු. 25,000 කින් මහජන බැංකුවේ ජංගම ගිණුමක් විවෘත කිරීම.
04/06	රු. 22,000 ක් වටිනා භාණ්ඩ සීමිත සඳලතා සමාගමෙන් ණයට ගැනීම.
04/07	සීමිත සඳලතා සමාගමෙන් ණයටගත් භාණ්ඩ වලින් රු. 2,000 ක් වටිනා භාණ්ඩ ඇණවුමට පටහැනි වූ නිසා ආපසු හරවා යැවීම.
04/10	රු. 15,000 ක් පිරිවැය වූ භාණ්ඩ රු. 23,000 ට සීමිත නාමල් සමාගම ණයට විකුණන ලදී.
04/11	තවත් රු. 8,000 ක් වටිනා භාණ්ඩ තොගයක් රු. 12,000 ට අත්පිට විකුණන ලදී.
04/15	සීමිත නාමල් සමාගම තම ණයෙන් කොටසක් පියවීම සඳහා රු. 5,000 ක වෙක්පතක් ලබාදීම.
04/18	සීමිත සඳලතා සමාගමට රු. 7,500 ක වෙක්පතක් නිකුත් කිරීම.
04/20	සේවක වැටුප් රු. 12,500 ක් වෙක්පතකින් ගෙවීම.
04/22	විදුලිය සඳහා රු. 2,500 ක් හා දුරකථන බිල් ලෙස රු. 3,200 මුදලින් ගෙවීම.
04/23	මහජන බැංකුවෙන් ලබාගත් ණය මත පොළී ලෙස රු. 750 ගෙවීම හා බැංකු ණයෙන් රු. 4,000 ක් ආපසු ගෙවා පියවීම.
04/25	රු. 6,000 ක් වූ භාණ්ඩ රු. 10,000 කට අත්පිට මුදලට විකිණීම.
04/28	මුද්‍රණ හා ලිපිද්‍රව්‍ය වියදම රු. 1,000 ක් වෙක්පතකින් ගෙවීම.

ඔබ විසින්,

ඉහත ගනුදෙනු ගිණුම්කරණ සමීකරණයට ඇති කරන බලපෑම වටිනාකම්ද සහිතව පෙන්වන්න.

උදාහරණ - 07

තනි ව්‍යාපාරිකයෙකු වූ ජනදාස 2021.04.01 දින වෙළඳ ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කළ අතර එදින ප්‍රාග්ධනය ලෙස රු. 200,000 ක් මුදල් යොදවන ලදී.

- 2021.04.03 රු. 40,000 වටිනා භාණ්ඩ අත්පිට මුදලට මිලදී ගන්නා ලදී.
- 2021.04.05 රු. 20,000 ක ලී බඩු උපකරණ මිලදී ගන්නා ලදී.
- 2021.04.08 රු. 13,000 ක් වූ භාණ්ඩ ඩී. සෝමපාලගෙන් ණයට ගන්නා ලදී.
- 2021.04.10 රු. 2,000 ජනදාස තම පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනයට ව්‍යාපාරයෙන් ආපසු ගන්නා ලදී.
- 2021.04.13 සේවක වේතන රු. 4,000 දැරීම.
- 2021.04.19 රු. 18,000 ක් පිරිවැය වූ භාණ්ඩ රු. 22,000 ට අමරසිංහට ණයට විකිණීම.
- 2021.04.22 අප්‍රේල් මසට අදාළ ගොඩනැගිලි කුලිය රු. 7,500 ක් දැරීම.
- 2021.04.25 රු. 4,000 ක් වූ භාණ්ඩ රු. 50,000 අත්පිට විකිණීම.
- 2021.04.28 ඩී. සෝමපාලට රු. 3,000 ක් මුදලින් ගෙවීම.

ඔබ විසින්, ඉහත ගනුදෙනු ගිණුම්කණ සමීකරණය බලපෑම් කරනු අයුරු පෙන්වන්න.

උදාහරණ - 08

පහත දැක්වෙන්නේ ඉහත ජනදාසගේ ව්‍යාපාරයේ 2021 මැයි මාසයේ සිදුවූ ගනුදෙනු පිළිබඳ විස්තරයයි.

- 2021.05.02 රු. 8,000 ක් වූ භාණ්ඩ තොග රු. 15,000 අත්පිට මුදලට විකුණීම සිදු කිරීම.
- 2021.05.07 අමරසිංහ රු. 12,000 ක් මුදල් ව්‍යාපාරයට ගෙවීම.
- 2021.05.10 රු. 20,000 ක මුදලක් තැන්පත් කර සම්පත් බැංකුවේ ජංගම ගිණුමක් ආරම්භ කරන ලදී.
- 2021.05.13 ඩී. සෝමපාලට රු. 4,000 ක් වෙක්පතකින් ගෙවීම.
- 2021.05.15 අප්‍රේල් මස විදුලි බිල රු. 1,200 ක් වෙක්පතකින් ගෙවීම.
- 2021.05.19 ලලිත්ගෙන් රු. 21,200 ක භාණ්ඩ ණයට ගැනීම.
- 2021.05.23 ඩී. සෝමපාලට ගෙවිය යුතු ඉතිරි මුදලින් අයිතිකරු වන ජනදාස තම පෞද්ගලික මුදලින් ගෙවා පියවීම.
- 2021.05.25 රු. 6,000 ක භාණ්ඩ රු. 7,500 කට අමරසිංහට ණයට විකිණීම.
- 2021.05.28 සේවක වේතන ලෙස රු. 7,200 ක් වෙක්පතකින් ගෙවීම.
- 2021.05.29 රු. 2,500 ක මුදලක් බැංකුවේ ජංගම ගිණුමේ තැන්පත් කිරීම.

ඔබ විසින්,

- (i) ඉහත ගනුදෙනු ගිණුම්කරණ සමීකරණයට බලපාන අයුරු පෙන්වන්න.
- (ii) 2021.05.30 දිනට මූල්‍ය තත්ත්ව ප්‍රකාශය සකස් කරන්න.

උදාහරණ - 09

පහත දැක්වෙන්නේ ජයලත්ගේ මෙම ව්‍යාපාරයේ 2020 අගෝස්තු මස සිදුවූ ගනුදෙනු පහත වේ.

08/02	ණයගැනියන් රු. 12,000 ක් මුදලින් ගෙවීම.
08/04	ණයහිමියන්ට රු. 8,000 ක් මුදලින් ගෙවීම.
08/05	බැංකු ණය සඳහා පොළිය ලෙස රු. 2,500 ක් ගෙවීම.
08/07	තැපැල් හා දුරකථන වියදම රු. 750 ක් මුදලින් ගෙවීම.
08/08	රු. 12,000 ක් වටිනා භාණ්ඩ ණයට ගැනීම.
08/09	රු. 30,000 වටිනා භාණ්ඩ රු. 43,000 ට ණයට විකිණීම.
08/12	රු. 3,000 මුදලින් හා රු. 2,000 ක් වටිනා භාණ්ඩ හිමිකරු තම පෞද්ගලික ප්‍රයෝජනයට ගෙන යෑම.
08/17	බැංකු ණයෙහි රු. 7,500 ක් ආපසු ගෙවීම.
08/23	යන්ත්‍ර සූත්‍ර වලින් රු. 2,000 ක් ක්‍ෂවිම් ලෙස කපා හැරීමට තීරණය කිරීම.
08/25	සේවක සුභසාධන වියදම රු. 500 කි.
08/26	රු. 18,000 ක් වූ භාණ්ඩ රු. 25,000 ට මුදලට විකිණීම.
08/28	සේවක වේතන ගෙවීම රු. 7,300 කි.

මබ විසින්,

- (i) ගිණුම්කරණ සමීකරණයට වන බලපෑම වටිනාකම් ද සහිතව දක්වන්න
- (ii) 2020.08.31 දිනට මූල්‍ය තත්ව ප්‍රකාශය පිළියෙල කරන්න.

ලාභාලාභ සමීකරණය
Profit or Loss Equation

ව්‍යාපාර ආයතනයක් පවත්වාගෙන යාමේ මූලික පරමාර්ථය ලාභ ඉපයීමයි. මේ සඳහා බොහෝ විශාල ව්‍යාපාර වර්ෂයේ ආදායම් සහ වියදම් පිළිබඳ වාර්තා තබාගෙන කාලවිච්ඡේදය අවසානයේදී ආදායම් ප්‍රකාශයක් මගින් ලාභය හෝ අලාභය ගණනය කරනු ලැබේ.

ලාභය / අලාභය	=	ආදායම්	-	වියදම්
--------------	---	--------	---	--------

නමුත් සුළු පරිමාණයේ ව්‍යාපාර විශාල ව්‍යාපාර මෙන් ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය අනුගමනය කොට ගිණුම් වාර්තා තබා නොගනී. ඊට හේතුව වන්නේ ඒ සඳහා වෙනම කාර්යාලයක් ඇති කර කාර්යය මණ්ඩලයක් පත්කොට ඔවුන්ට වැටුප් හා වේතන ගෙවමින් එය පවත්වාගෙන යා යුතු වීමයි. මේ නිසා එවැනි ව්‍යාපාරවල ආදායම් හා වියදම් භාවිතයෙන් මෙහෙයුම් ප්‍රතිඵලය ගණනය කිරීම අපහසු විය හැකිය. ඊට හේතුව වන්නේ අවශ්‍ය දත්ත සොයා ගැනීමේ අපහසුතාවයයි. මේ නිසා එවැනි ව්‍යාපාරවල වත්කම් හා වගකීම් භාවිතා කොට ශුද්ධ ලාභය ගණනය කළ හැකිය.

පහත ගිණුම්කරණ සමීකරණය දෙස බලන්න.

(1)

හිමිකම්	+	වගකීම්	=	වත්කම්
---------	---	--------	---	--------

(2)

හිමිකම්	=	වත්කම්	-	වගකීම්
↓				
සාග්ධනය		ශුද්ධ වත්කම්		

හිමිකම් ලෙස හඳුන්වන්නේ ව්‍යාපාරයට වත්කම් මිලදී ගැනීම සඳහා අයිතිකරුවන් යෙදූ මුදලයි.

ඒ අනුව,

- වත්කම්වල වටිනාකම සකස්වන්නේ හිමිකරුවන් හා ණයකරුවන් යෙදූ මුදල්වල එකතුවෙනි.
- වත්කම් වලින් ණයකරුවන් (වගකීම්) යෙදූ මුදල් අඩු කළ විට හිමිකම ලැබේ.
- හිමිකරුවන්ට අයිති වත්කම් ප්‍රමාණය ශුද්ධ වත්කම් ලෙස හැඳින්වේ.

$$\text{ශුද්ධ වත්කම්} = \text{වත්කම්} - \text{බාහිර වගකීම්}$$

මේ අනුව ව්‍යාපාරයක පහත සියල්ලන්ගෙන්ම අදහස් වන්නේ එකක් බව තේරුම් ගත යුතුය. එසේම ව්‍යාපාරයක වත්කම්, වගකීම් දී ඇත්නම් එම ව්‍යාපාරයේ ශුද්ධ වත්කම් ගණනය කිරීම ඉතා පහසුය.

$$\text{අයිතිකරුගේ හිමිකම} = \text{ප්‍රාග්ධනය} = \text{ශුද්ධ අගය} = \text{ශුද්ධ වටිනාකම} = \text{ශුද්ධ වත්කම්}$$

ව්‍යාපාරයක ලාභ සමීකරණ ගොඩනැගීමේදී පහත කරුණු සොයා ගැනීම වැදගත් වේ.

01. ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය - මෙය සෘජුවම දී තිබීම හෝ ආරම්භක වත්කම් වලින් ආරම්භක වගකීම් අඩු කිරීමෙන් සොයාගත හැක.
02. අවසාන ප්‍රාග්ධනය - මෙයද සෘජුවම දී තිබීම හෝ අවසාන වත්කම් හා වගකීම් අතර වෙනස මගින් ලබාගත හැකිය.
03. අමතර ප්‍රාග්ධනය - ව්‍යාපාරයට මුදලින් යෙදූ අමතර මුදල්, වියදම් සඳහා අමතර මුදල් ගෙන ඒම, වගකීම් සඳහා අමතර මුදල් ගෙන ඒම සහ අමතර වත්කම් යෙදවීම යන සියල්ලේම එකතුව ගත යුතුය.
04. ගැනිලි - මෙහිදී භාණ්ඩ ගැනිලි, මුදල් ගැනිලි යන සියල්ලෙහිම එකතුව ගත යුතුය.

ලාභාලාභ සමීකරණය Profit or Loss Equation	}	$\text{ලාභය/අලාභය} = \text{අවසාන ප්‍රාග්ධනය} - \text{ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය} - \text{අමතර ප්‍රාග්ධනය} + \text{ගැනිලි}$ $P/L = C_1 - C_0 - AC + D$
--	---	--

$$\text{ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය} = \text{ආරම්භක වත්කම්} - \text{ආරම්භක වගකීම්}$$

$$\text{අවසාන ප්‍රාග්ධනය} = \text{අවසාන වත්කම්} - \text{අවසාන වගකීම්}$$

මේ අනුව ව්‍යාපාරයක හිමිකම, ශුද්ධ වත්කම් වෙනස්වීම කෙරෙහි කරුණු කිහිපයක් බලපායි. එය ඔබ මීට පෙරද අධ්‍යයනය කොට ඇත. ඒවානම්,

01. කාලච්ඡේදය තුළදී අමතර යෙදූ ප්‍රාග්ධනය 02. කාලච්ඡේදය තුළදී ඉපයූ ශුද්ධ ලාභය	}	හිමිකම වැඩි වේ.
03. කාලච්ඡේදය තුළදී අයිතිකරු ගෙන ගොස් ඇති මුදල් / භාණ්ඩ 04. කාලසීමාව තුළදී ව්‍යාපාරයේ සිදුවී ඇති අලාභය	}	හිමිකම අඩු වේ.

ප්‍රශ්න - 10

ව්‍යාපාර කිහිපයකින් ලබාගත් පහත තොරතුරු ඔබට සපයා ඇත. එහි හිස්තැනට අවශ්‍ය වටිනාකම සඳහන් කරන්න.

ව්‍යාපාරය	ලාභය / අලාභය	අවසාන ප්‍රාග්ධනය	ආරම්භක ප්‍රාග්ධනය	අමතර ප්‍රාග්ධනය	ගැනිලි
A	-	500,000	215,000	30,000	27,000
B	90,000	250,000	147,000	40,000	-
C	120,000	630,000	430,000	-	20,000
D	65,000	31,000	-	80,000	15,000
E	(15,000)	-	590,000	180,000	110,000

ප්‍රශ්න - 11

දේශානි රු. 500,000/- ක ප්‍රාග්ධනයක් යොදා 2019.04.01 දින ව්‍යාපාරයේ ආරම්භ කළාය. 2019.03.31 දින දී ව්‍යාපාරයේ මුළු වත්කම් හා වගකීම්වල අගය පිළිවෙලින් රු. 800,000/- ක් හා රු. 100,000/- කි. 2020.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ ගිණුම් අනුව රු. 230,000/- ක ශුද්ධ ලාභයක් පෙන්වුම් කෙරුණි නම් පහත සඳහන් ප්‍රකාශ වලින් නිවැරදි ප්‍රකාශය කුමක්ද?

- (1) දේශානි විසින් වර්ෂය තුළ රු. 200,000/- අතිරේක ප්‍රාග්ධනයක් යොදවා ඇත.
- (2) වර්ෂය සඳහා දේශානිගේ ගැනිලි රු. 30,000/- කි.
- (3) වර්ෂය සඳහා ලාභය රු. 300,000/- කි.
- (4) වර්ෂය තුළ දේශානි රු. 70,000/- ක අතිරේක ප්‍රාග්ධනයක් යොදවා ඇත.

ප්‍රශ්න - 12

පහත තොරතුරු, තනි වෙළෙන්දෙකුගේ ව්‍යාපාරයකට අදාළ වේ.

	(රු.)
2019.04.01 දිනට ශුද්ධ වත්කම්	465,000
2020.03.31 දිනට ශුද්ධ වත්කම්	685,000
2019.03.31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය තුළ:	
- වෙළෙන්දාගේ ගැනිලි මුදලින්	170,000
- වෙළෙන්දා යෙදවූ අමතර ප්‍රාග්ධනය	125,000
- ව්‍යාපාරයට සම්බන්ධ නොවූ වෙළෙන්දාගේ බිරිඳගේ වෛද්‍ය බිල් ගෙවීම් සඳහා යෙදූ ව්‍යාපාරයේ මුදල්,	50,000

උක්ත තොරතුරු අනුව, තනි වෙළෙන්දාගේ වසර සඳහා ලාභය වනුයේ:

- (1) රු. 125,000   (2) රු. 215,000   (3) රු. 315,000   (4) රු. 225,000

පරිච්ඡේදය - 04

ද්විත්ව සටහන් මූලධර්ම

THE DOUBLE ENTRY SYSTEM

ඉහත සඳහන් පරිදි, ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් වලින් ගිණුම්කරණ සමීකරණයට වන බලපෑම සුපරීක්ෂාකාරීව අධ්‍යනය කළහොත්, ඔබට පැහැදිලි වන්නේ සෑම ගනුදෙනුවක් හා සිදුවීමක්ම ගිණුම්කරණ සමීකරණයේ ස්ථාන දෙකකට බලපෑම් කරනු ලබන බවයි.

මෙම බලපෑම ගනුදෙනුවක හෝ සිද්ධියක ද්විත්ව බලපෑම ලෙස හඳුන්වයි. මෙකී ද්විත්ව බලපෑම මුල්වරට හඳුනාගෙන ඉදිරිපත් කරන ලද්දේ ගිණුම්කරණයේ පියා ලෙස සැලකෙන “ලුකා පැසිපොලී” නැමති ගණිතඥයා විසිනි.

ගනුදෙනුවක හෝ සිද්ධියක මෙම ද්විත්ව බලපෑම ගිණුම්කරණ භාෂාවෙන් “හර” (Debit) හා “බැර” (Credit) ලෙස ප්‍රකාශ කරයි.

ද්විත්ව සටහන් මූලධර්ම (Double Entry Principles)

පහත සඳහන් වගුවෙන් දැක්වෙන්නේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල මූලිකාංගයකට ගනුදෙනුවක් හා සිද්ධීන් හේතුකොට ගෙන සිදුවන බලපෑම “හර” සහ “බැර” යොදා ගනිමින් ප්‍රකාශ කරන ආකාරයයි. මෙය ගිණුම්කරණයේ මූලධර්මයක් ලෙස සලකන බැවින් ගිණුම්කරණය අධ්‍යනය කරන සියළු දෙනාම මතක තබා ගත යුතු කරුණකි.

මූලිකාංග	වැඩිවීම	අඩුවීම
වත්කම්	හර	බැර
වගකීම්	බැර	හර
වියදම්	හර	හැර
අදායම්	බැර	ශර
හිමිකම්	බැර	ශර

මෙම ද්විත්ව සටහන් මූලධර්මය පදනම් කොට ගෙන ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් වලට අදාළ තොරතුරු වාර්තා කරනු ලබන්නේ ගිණුම් තුළය.

ගිණුම

ආදායම්, වියදම්, වත්කම්, වගකීම් සහ හිමිකම් වල වැඩිවීම හා අඩුවීම වාර්තා කිරීම සඳහා ගිණුම්කරණයේ දී යොදා ගනු ලබන්නේ ගිණුමයි.

ගිණුම් වල ව්‍යාපාර ගනුදෙනු සටහන් කරන්නේ ද්විත්ව සටහන් මූලධර්ම වලට අනුකූලවයි. සම්ප්‍රදායික ආකෘතිය අනුව ගිණුම හර හා බැර යනුවෙන් පැති දෙකකින් යුක්ත වේ. නමුත් පරිගණක ගිණුම් හඳුන්වා දීම අනුව මෙම ආකෘතිය වෙනස් වී පැති දෙක වෙනුවට තීරු සහිත ගිණුම් බිහි වී ඇත.

හර කිරීම

ගිණුමක හර පැත්තේ සටහනක් ඇතුළත් කිරීම හර කිරීම යනුවෙන් හැඳින්වේ. හර පැත්ත යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ගිණුමක වම් පැත්තයි.

බැර කිරීම

ගිණුමක බැර පැත්තේ සටහනක් ඇතුළත් කිරීම බැර කිරීමයි. බැර පැත්ත ලෙස හඳුන්වන්නේ ගිණුමක දකුණු පැත්තයි.

ගිණුමක ආකෘතිය

ගිණුමක සම්ප්‍රදායික ආකෘතිය ඉංග්‍රීසි T අකුර ගන්නා පැති දෙකකින් යුක්තය. එහි වම් පැති හර පැත්ත ලෙස ද දකුණු පැත්ත බැර පැත්ත ලෙස ද හැඳින්වේ.

තිරස් ආකෘතිය

----- (ගිණුමේ නම)

හර (Debit)

බැර (Credit)

දිනය	විස්තරය	මුදල රු.	දිනය	විස්තරය	මුදල රු.

මෙම ගිණුම්වල සටහන් ඇතුළත් කරනු ලබන්නේ ද්විත්ව සටහන් මූලධර්ම වලට අනුකූලවය. ද්විත්ව සටහන් මූලධර්මය අනුගමනය කිරීම සඳහා ගනුදෙනුවක් නිසා අදාළ ලෙජර් ගිණුම් වලට ඇතිවන ද්විත්ව බලපෑම හඳුනා ගැනීම අත්‍යාවශ්‍ය වේ.

ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමයට ගිණුම් පිළියෙල කිරීම

ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය අනුව ගනුදෙනු සටහන් කිරීමේදී අනුගමනය කළ යුතු පියවරයන් වන්නේ,

- 1) ගනුදෙනුවක් නිසා බලපෑමක් ඇතිවන ගිණුම් සහ බලපෑම් (වැඩිවීම හෝ අඩු වීම්) හඳුනා ගැනීම.
- 2) ගිණුම් ඇතුළත් වන කාණ්ඩය (වත්කම් වගකීම් හිමිකම් ආදී වශයෙන්) හඳුනා ගැනීම.
- 3) එක් එක් ගිණුම් කාණ්ඩය සඳහා අදාළ ද්විත්ව සටහන් හඳුනා ගැනීම.

- ★ ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය යන පදය පැහැදිලි කරන්න.
- ★ ද්විත්ව සටහන් මූලධර්ම පහ (05) ලැයිස්තුගත කරන්න.
- ★ ලෙජරය යන පදය කෙටියෙන් පැහැදිලි කරන්න.

උදාහරණ - 01

2021 ජනාවාරි මාසය තුළදී සවිත් ට්‍රේඩර්ස් ආයතනයේ සිදුවූ ගනුදෙනු පහත වේ.

- 01.01 සවිත් රු. 500,000/- ක් මුදල් සහ රු. 200,000/- ක් වටිනා උපකරණ ආයෝජනය කරමින් ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී.
- 01.02 රු. 80,000/- ක් වටිනා ලී බඩු මිලදී ගන්නා ලදී.
- 01.03 බැංකුවකින් රු. 300,000/- ක ණයක් ලබා ගන්නා ලදී.
- 01.05 රු. 200,000/- ක් තැන්පත් කර බැංකුවේ ජංගම ගිණුමක් ආරම්භ කලා.
- 01.07 රු. 250,000/- ක භාණ්ඩ මිලදී ගන්නා ලදී.
- 01.08 රු. 125,000/- ක් වෙක්පතකින් ගෙවා භාණ්ඩ මිලදී ගන්නා ලදී.
- 01.10 භාණ්ඩ විකුණුම් රු. 150,000/- කි.
- 01.13 මහේලගෙන් රු. 75,000/- කට භාණ්ඩ ණයට ගන්නා ලදී.
- 01.15 සනත්ට ණයට භාණ්ඩ විකුණුම් රු. 175,000/- කි.
- 01.16 සවිත් විසින් තම නිවසේදී පරිහරණය කරන ලද රු. 40,000/- ක් වටිනා පරිගණකයක් ව්‍යාපාර කටයුතු සඳහා භාවිතා කිරීමට ව්‍යාපාරයට ගෙන එන ලදී.
- 01.17 රු. 25,000/- ක ගොඩනැගිලි කුලී වෙක්පතකින් ගෙවන ලදී.
- 01.18 අත්පිට විකුණුම් රු. 200,000/- ක් වන අතර, කුමාරට ණයට විකුණුම් රු. 100,00/- කි.
- 01.19 මහේලට රු. 48,000/- ක් ගෙවූ අතර, මහේලගෙන් ලද වට්ටම් රු. 2,000/- කි.
- 01.20 බැංකු ණයෙහි ප්‍රථම වාරිකය රු. 30,000/- ක් ගෙවූ අතර, එහි අන්තර්ගත පොලීය රු. 6,000/- කි.
- 01.22 සනත්ගෙන් රු. 70,000/- ක් ලැබුණු අතර, ඔහුට දුන් වට්ටම රු. 5,000/- කි.
- 01.25 මුදලින් ලද කොමිස් ආදායම රු. 10,000/- කි.
- 01.27 සවිත් ඔහුගේ නිවසේ සාදයක් සඳහා රු. 5,000/- ක් වටිනා භාණ්ඩ ව්‍යාපාරයෙන් ඉවත් කර ගෙන ඇත.
- 01.31 මාසය සඳහා ලද විදුලි බිල්පතේ අගය රු. 2,000/- කි.

අවශ්‍ය වන්නේ,
 ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමය භාවිතයෙන් ඉහත සියලුම ගනුදෙනු ගිණුම්වල සටහන් කරන්න.

උදාහරණ - 02

පහත දැක්වෙන ගනුදෙනු වලට අදාළ ද්විත්ව සටහන් දැක්වන්න.

<u>ගනුදෙනුව</u>	<u>ද්විත්ව සටහන</u>	<u>රු.</u>
1. අයිතිකරු රු. 275,000 ක් මුදල් යෙදවීම.	.....	.....
	.....	.....

2. අයිතිකරු රු. 150,000 ක් වටිනා .....
 මෝටර් රථයක් ව්‍යාපාරයට .....
 යෙදවීම. ....
3. රු. 50,000 වටිනා භාණ්ඩ අත්පිට .....
 මුදලට ගැනීම. ....
4. රු. 25,000 වටිනා භාණ්ඩ ණයට .....
 ගැනීම. ....
5. රු. 100,000 ක බැංකු ණයක් ලබා .....
 ගැනීම. ....
6. රු. 65,000 ක භාණ්ඩ ණයට .....
 විකිණීම. ....
7. සේවක වේතන රු. 12,000 ක් .....
 මුදලින් ගෙවීම. ....
8. රු. 15,000 තැන්පත් කර ජංගම .....
 ගිණුමක් වාණිජ බැංකුවේ විවෘත .....
 කිරීම. ....
9. රු. 2,500 විදුලි බිල වෙක්පතකින් .....
 ගෙවීම. ....
10. රු. 5,000 ක් මුදලින් ණයහිමියන්ට .....
 ගෙවීම. ....
11. රු. 8,000 ක් ණයගැතියන්ගෙන් .....
 මුදල් ලැබීම. ....

උදාහරණ - 03

සමන් 2021 ජනවාරි 01 දින ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. 2021 ජනවාරි මාසය තුළදී සිදුවූ ගනුදෙනු පහත වේ.

* සමන් රු. 600,000/- ක් ව්‍යාපාරයට ආයෝජනය කරන ලදී.

- * බැංකුවෙන් රු. 250,000/- ක ණයක් ලබාගන්නා ලදී.
- * රු. 200,000/- ක් තැන්පත් කර බැංකුවේ ජංගම ගිණුමක් ආරම්භ කලා.
- * අත්පිට ගැණුම් රු. 300,000/- කි.
- * රු. 150,000/- ක් වෙක්පතකින් ගෙවා කාර්යාල උපකරණ මිලදී ගන්නා ලදී.
- * රු. 250,000/- ක භාණ්ඩ සඳුන්ගෙන් ණයට ගන්නා ලදී.
- * රු. 120,000/- ක් පිරිවැයක් සහිත භාණ්ඩ රු. 210,000/- කට අලෙවි කරන ලදී.
- * රු. 140,000/- ක් පිරිවැයක් සහිත භාණ්ඩ රු. 250,000/- කට ගයාන්ට ණයට විකුණන ලදී.
- * රු. 50,000/- ක සේවක වේතන ගෙවන ලදී.
- * ලද කොමිස් ආදායම රු. 30,000/- කි.
 මෙම ගණුදෙනු ලෙජර ගිණුම්වල සටහන් කරන ආකාරය පහත වේ.

ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලිය - පියවර 03 (ගණුදෙණු වාර්තා කිරීම)

උපයෝගී පොත්

ගණුදෙනුවක් ද්විත්ව සටහන් ක්‍රමයට අනුව ලෙජර ගිණුම්වල පිටපත් කිරීමට ප්‍රථම, ගණුදෙනුව පළමුවෙන්ම විස්තරාත්මකව සටහන් කරනු ලබන්නේ උපයෝගී පොත් වලය. මෙම උපයෝගී පොත් මූලික පොත්, දෛනික පොත්, ජර්නල්, යනාදී නම් වලින් හඳුන්වනු ලබයි. ගණුදෙනු වර්ග අනුව වෙන වෙනම උපයෝගී පොත් පවත්වා ගනී. සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යාපාරයක උපයෝගී පොත් 8 ක් දැකිය හැක.

1. දෛනික ගැණුම් පොත් (ගැණුම් ජර්නලය)
2. ආපසු යැවුම් ජර්නලය
3. දෛනික විකුණුම් පොත් (විකුණුම් ජර්නලය)
4. ආපසු එවුම් ජර්නලය
5. මුදල් ලැබීම් ජර්නලය
6. මුදල් ගෙවීම් ජර්නලය
7. සුළුමුදල් ගෙවීම් ජර්නලය
8. පොදු ජර්නලය

උපයෝගී පොත් නඩත්තු කිරීමේ අවශ්‍යතාව:

ගණුදෙනු හා සිද්ධීන් එකවරම ලෙජර ගිණුම් වලට පිටපත් නොකර උපයෝගී පොත් හරහා ලෙජර ගිණුම් වලට පිටපත් කිරීම වැඩි වෙහෙසක් හා පිරිවැයක් සහිත බව පෙනී ගියත් පහත කරුණු නිසා උපයෝගී පොත් පංතියක් පවත්වා ගැනීම වැදගත් වේ.

1. ගණුදෙනු හා සිද්ධීන් සාරාංශ කිරීමට හැකි වීම.
2. ලෙජරයට එකවරම සටහන් කිරීමෙන් අත්වන අපහසුතා මඟ හරවා ගැනීම.
3. වැරදි හා වංචා අවම කර ගත හැක.
4. උපයෝගී පොත් මඟින් ගණුදෙනු හා සිද්ධීන් පිළිබඳ විස්තර පහසුවෙන් දැකගත හැක.
5. පාලන ගිණුම් නඩත්තු කිරීමට උපකාරී වීම.

- * ප්‍රාථමික සටහන් පොත් සහ ප්‍රභව ලියවිලි යන පද විස්තර කරන්න.
- * ප්‍රාථමික සටහන් පොත් 07 ක් සහ එම එක් එක් ප්‍රාථමික සටහන් පොත් වලට සංඛ්‍යා ඇතුළත් කිරීම සඳහා භාවිතා කරනු ලබන ප්‍රභව ලියවිලි ලැයිස්තුගත කරන්න.

දෛනික ගැනුම් පොත (Purchase Day Book)

ගැනුම් ජර්නලය

- වෙළඳ භාණ්ඩ ණයට ගැනුම් සටහන් කිරීම සඳහා පවත්වා ගෙන යන මූලික සටහන් පොත, ගැනුම් ජර්නලය හෙවත් ගැනුම් පොත වේ.
- ගැනුම් ජර්නලයට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛනය ඉන්වොයිසිය වේ (ගැනුම් ඉන්වොයිසිය).
- වෙළඳ භාණ්ඩ ණයට ගැනීමේ දී භාණ්ඩවල ලකුණු කළ මිලෙන් යම් ප්‍රතිශතයක් අඩු කරන අතර, එය වෙළඳ වට්ටම් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.
- වෙළඳ වට්ටම් ඉන්වොයිසියෙන් අඩු කර දැක්වීම පමණක් සිදු කරයි. ගිණුම්ගත නොකරයි.
- ව්‍යාපාරයට භාණ්ඩ ණයට සපයන සැපයුම්කරුවන් ව්‍යාපාරයේ වෙළෙඳ ණයහිමියන් වන අතර එම ණයහිමියන් ව්‍යාපාරයේ වගකීමක් ලෙස සැලකේ.
- VAT සඳහා ලියාපදිංචි වී ඇති ව්‍යාපාරයක ණයට ගැනුම් වාර්තා කරන ආකාරය

ගැනුම් ගිණුම හර XXX
 (ගැනුම් ජර්නලයේ වටිනාකම් කීරුවේ එකතුව)
 VAT ගිණුම හර XXX
 ණයහිමි පාලන ගිණුම බැර XXX

ගැනුම් ජර්නලය

දිනය 2017	ඉන්වොයිස් අංකය	සැපයුම්කරු	වටිනාකම	වැට් (VAT) (රු.)	මුළු වටිනාකම (රු.)	ලෙජර් පිටුව
03/01	264	තෙළුම් සහ සමාගම	XX	XX	XXX	
03/25	610	දයා සහ සමාගම	XX	XX	XXX	
03/31		පොදු ලෙජරයට පිටපත් කළා	XX	XX	XXX	

- ඒ ඒ දිනයන්හි වටිනාකම ණයහිමි උපලෙජයේ අදාළ ණයහිමි ගිණුම්වලට වෙන් වෙන් ව බැර කළ යුතුයි.
- කාලච්ඡේදය අවසානයේ දී ගැනුම් ජර්නලයේ වටිනාකම් කීරුවේ එකතුව පොදු ලෙජරයේ ගැනුම් ගිණුමට හර කර ණයහිමි පාලන ගිණුමට බැර කළ යුතුයි. VAT කීරුවේ එකතුව VAT පාලන ගිණුම හර කර ණයහිමි පාලන ගිණුම බැර කළ යුතු වේ.

සටහන් කරනු ලබන ගණුදෙනු : "නැවත විකිණීමේ පරමාර්ථයෙන් ව්‍යාපාරයක් විසින් ණයට ගනු ලබන භාණ්ඩ"

මූලාශ්‍ර ලේඛනය: *ගැනුම් ඉන්වොයිසිය.

ආපසු යැවුම් පරිච්ඡේදය
(Return Outward Book)

ආපසු යැවුම් පරිච්ඡේදය

- ණයට ගත් වෙළෙඳ භාණ්ඩ පහත සඳහන් හේතූන් මත සැපයුම්කරුවන් වෙත ආපසු යැවීම සිදු කෙරේ.
  - කාලය ඉකුත් වීම.
  - ඇණවුමට අනුකූල නොවීම.
  - නග්‍රය වූ භාණ්ඩ එවා තිබීම.
  - ඇණවුම් කාලයෙන් පසුව ලැබීම.
- ආපසු යැවුම් සටහන් කිරීම සඳහා භාවිත කරන මූලික සටහන් පොත ආපසු යැවුම් පරිච්ඡේදය හෙවත් ආපසු යැවුම් පොත වේ.
- ආපසු යැවුම් පරිච්ඡේදයේ ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට භාවිත කර ගන්නා මූලාශ්‍ර ලේඛනය හරපත වේ.
- ආපසු යැවුම් පරිච්ඡේදයක ආකෘතිය පහත ආකාරය දැක්විය හැකිය.

ආපසු යැවුම් පරිච්ඡේදය

දිනය 2017	හරපත් අංකය	සැපයුම්කරු	වටිනාකම	වැට් (VAT) (රු.)	මුළු වටිනාකම (රු.)	ලෙජර් පිටුව
03/05	15	මානෙල් සහ සමාගම	XX	XX	XXX	
03/29	16	කුමාර සහ සමාගම	XX	XX	XXX	
03/31		පොදු ලෙජරයට පිටපත් කළා	XX	XX	XXX	

- ඒ ඒ දිනයන්හි වටිනාකම් ණයහිමි උපලෙජරයේ අදාළ ණයහිමි ගිණුම්වලට වෙන් වෙන් ව හර කළ යුතු යි.
- කාලච්ඡේදය අවසානයේ ආපසු යැවුම් පරිච්ඡේදයේ වටිනාකම් තීරුවේ එකතුව පොදු ලෙජරයේ ආපසු යැවුම් ගිණුමට බැර කර, VAT පාලන ගිණුම බැර කර ණයහිමි පාලන ගිණුමට හර කළ යුතු ය.

අදාළ ණයහිමි පාලන ගිණුම (මුළු වටිනාකම)	හර
ආපසු යැවුම් ගිණුම (වටිනාකම් තීරුවේ එකතුව)	බැර
වැට් ගිණුම	බැර

සටහන් කරනු ලබන ගනුදෙනු, “නැවත විකිණීමේ පරමාර්ථයෙන් ණයට ගනු ලැබූ භාණ්ඩ ආපසු හරවා යැවූ විට සටහන් කරනු ලබන මූලික පොත ආපසු යැවුම් පරිච්ඡේදයයි”

මූලාශ්‍ර ලේඛනය: * හර පත

(ණය හිමියාගෙන් ණයට ලබා ගත් මුළු භාණ්ඩ හෝ ඉන් කොටසක් ව්‍යාපාරය විසින් ආපසු යවනු ලැබූ විට එම වටිනාකම “ණය හිමි ගිණුමට” හර කළ බව දැනුම් දීම සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන ලියවිල්ල “හර පත” නම් වේ)

භාණ්ඩ ආපසු යැවීමට හේතු:

- ඇණවුම් කළ වර්ගය/ වර්ණය/ විශාලත්වය නොවීම.
- ඇණවුම් කළ ප්‍රමාණයට වඩා වැඩියෙන් ඒවා තිබීම.
- ඇණවුම ලැබිය යුතු යැයි සඳහන් කළ දිනෙන් පසුව භාණ්ඩ ලැබීම.
- නග්‍ර වූ භාණ්ඩ සැපයීම.
- ප්‍රවාහනයෙන් පළුදු වීම.

උදාහරණ - 04

පහත දැක්වෙන්නේ සිරිපාලගේ ව්‍යාපාරයේ 2018 අප්‍රේල් මාසයට අදාළව ගැනුම් ජ'නලය හා ආපසු යැවුම් ජ'නලය වේ.

ගැනුම් ජ'නලය

දිනය 2018	ඉන්වොයිසි අංකය	සැපයුම්කරු	වටිනාකම (රු.)	ලෙජර් පිටුව
04/05	335	රමණී	7,000	
04/08	426	දයා	14,000	
04/12	339	දයා	10,000	
04/18	526	කසුනි	8,000	
04/25	931	අමාලි	12,000	
04/30	පොදු ලෙජරයට පිටපත් කළා		51,000	

ආපසු යැවුම් ජ'නලය

දිනය 2018	හරපත් අංකය	සැපයුම්කරු	වටිනාකම (රු.)	ලෙජර් පිටුව
04/10	01	දයා	4,000	
04/22	02	කසුනි	1,800	
04/30	පොදු ලෙජරයට පිටපත් කළා		5,800	

අවශ්‍ය වන්නේ,
 ඉහත සඳහන් අගයන් අදාළ දිනට ලෙජරයට පිටපත් කිරීම

විකුණුම් ජර්නලය
(Sales Day Book)

විකුණුම් ජර්නලය

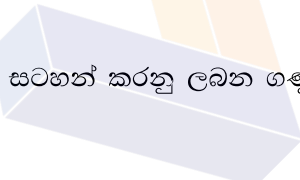
- වෙළඳ භාණ්ඩ ණයට විකුණුම් සටහන් කිරීම සඳහා පවත්වා ගෙන යන මූලික සටහන් පොත, විකුණුම් ජර්නලය හෙවත් විකුණුම් පොත වේ.
- විකුණුම් ජර්නලයට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛනය ඉන්වොයිසිය වේ (විකුණුම් ඉන්වොයිසිය).
- වෙළඳ භාණ්ඩ ණයට විකිණීමේ දී භාණ්ඩවල ලකුණු කළ මිලෙන් යම් ප්‍රතිශතයක් අඩු කරන අතර එය වෙළඳ වට්ටම් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.
- වෙළඳ වට්ටම් ඉන්වොයිසියෙන් අඩු කර දැක්වීම පමණක් සිදු කරයි. ගිණුම්ගත නොකරයි.
- ව්‍යාපාරය භාණ්ඩ ණයට විකුණු විට වෙළෙඳ ණයගැතියන් ඇතිවන අතර, එම ණයගැතියන් ව්‍යාපාරයේ වත්කම් ලෙස සැලකේ.
- VAT ලියාපදිංචි වී ඇති ව්‍යාපාරයක ණයට විකුණුම් පිළිබඳ වාර්තාකරන ආකාරය

ණයගැති පාලන ගිණුම	හර
(විකුණුම් ජර්නලයේ මුළු වටිනාකම් කිරුවේ එකතුව)	
විකුණුම් ගිණුම	බැර
VAT ගිණුම	බැර
- විකුණුම් ජර්නලයක ආකෘතිය පහත සඳහන් පරිදි දැක්විය හැකි ය.

විකුණුම් ජර්නලය

දිනය 2018	ඉන්වොයිස් අංකය	ගැනුම්කරු	වටිනාකම	වැට් (VAT) (රු.)	මුළු වටිනාකම (රු.)	ලෙජර් පිටුව
04/01	631	සරත් ට්‍රේඩර්ස්	XX	XX	XXX	
04/20	632	විමල් හා සහෝදරයෝ	XX	XX	XXX	
04/30		පොදු ලෙජරයට පිටපත් කළා	XX	XX	XXX	

- ඒ ඒ දිනයන්හි දී වටිනාකම ණයගැති උප ලෙජරයේ අදාළ ණයගැති ගිණුම්වලට හර කරනු ලැබේ.
- කාලවිච්ඡේදය අවසානයේ වටිනාකම් කිරුවේ එකතුව පොදු ලෙජරයේ ණයගැති පාලන ගිණුමට හර කර විකුණුම් ගිණුමට බැර කළ යුතුයි.
- VAT කිරුවේ එකතුව ණයගැති පාලන ගිණුමට හර කර, ගෙවිය යුතු VAT ගිණුමට බැර කළ යුතුයි.

සටහන් කරනු ලබන ගණුදෙනු :

“නැවත විකිණීමේ පරමාර්ථයෙන් ගත් භාණ්ඩ ණයට විකුණුම් සටහන් කරනු ලබන මූලික පොත දෛනික විකුණුම් පොතයි.”

මූලාශ්‍ර ලේඛනය :

“විකුණුම් ඉන්වොයිසිය”

ආපසු එවුම් ජර්නලය
(Return Inward Book)

ආපසු එවුම් ජර්නලය

- ණයට විකුණූ වෙළඳ භාණ්ඩ පහත සඳහන් හේතූන් මත ගනුදෙනුකරුවන් විසින් ආපසු එවීම සිදු කෙරේ.
  - කාලය ඉකුත් වීම.
  - ඇණවුමට අනුකූල නොවීම.
  - නෂ්ට වූ භාණ්ඩ වීම.
- ආපසු එවුම් සටහන් කිරීම සඳහා භාවිත කරන මූලික සටහන් පොත ආපසු එවුම් ජර්නලය හෙවත් ආපසු එවුම් පොත වේ.
- ආපසු එවුම් ජර්නලයේ ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට පදනම් කර ගන්නා මූලාශ්‍ර ලේඛනය බැරපත වේ.
- VAT වැට් ලියාපදිංචි නැති ව්‍යාපාරයක ආපසු එවුම් පිළිබඳ වාර්තා කරන ආකාරය

ආපසු එවුම් ගිණුම	හර
(වටිනාකම් තීරුවේ එකතුව)	
VAT ගිණුම	හර
ණයගැති පාලන ගිණුම	බැර
(VAT සහිත මුළු වටිනාකම)	
- ආපසු එවුම් ජර්නලයක ආකෘතිය පහත ආකාරය පහත දැක්වේ.

දිනය 2018	බැරපත් අංකය	ගැනුම්කරු	වටිනාකම	වැට් (VAT) (රු.)	මුළු වටිනාකම (රු.)	ලෙජර් පිටුව
04/06	15	සරත් ට්‍රේඩර්ස්	XX	XX	XXX	
04/25	16	විමල් හා සහෝදරයෝ	XX	XX	XXX	
04/30		පොදු ලෙජරයට පිටපත් කළා	XX	XX	XXX	

- ඒ ඒ දිනයන්හි වටිනාකම ණයගැති උප ලෙජරයේ අදාළ ණයගැති ගිණුම්වලට බැර කළ යුතු වේ.
- කාලච්ඡේදය අවසානයේ දී වටිනාකම් තීරුවේ එකතුව පොදු ලෙජරයේ ආපසු එවුම් ගිණුමට හර කර, ණයගැති පාලන ගිණුමට බැර කළ යුතු ය.

සටහන් කරන ගනුදෙනු : “නැවත විකිණීමේ පරමාර්ථයෙන් ලබාගෙන ණයට විකුණූ භාණ්ඩ ගැණුම්කරුවන් විසින් ආපසු හරවා එවීම පිළිබඳ ගනුදෙනු සටහන් කරනු ලබන්නේ ආපසු එවුම් ජර්නලයේය”

මූලාශ්‍ර ලියවිලි : “බැරපත”

(ණයගැතියන්ට ව්‍යාපාරය විසින් ණයට විකුණූ මුළු භාණ්ඩ ප්‍රමාණයම හෝ ඉන් කොටසක් ඔවුන් ආපසු ව්‍යාපාරයට ඒවා ඇත්නම් එම වටිනාකම ණයගැතියන්ගේ ගිණුමට බැර කළ බව ණයගැතියාට දැනුම් දීම සඳහා පිළියෙල කරනු ලබන්නේ “බැර පතයි”)

උදාහරණ - 05

ශ්‍රී ලංකා වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයේ 2018 අප්‍රේල් මාසයේ සිදු වූ ගනුදෙනු පහත දැක්වේ.

දිනය	විස්තරය
2018/04/04	ඉන්වොයිසි අංක 201 යටතේ සමන්ට විකුණුම් රු. 130,000 කි
2018/04/08	ඉන්වොයිසි අංක 202 යටතේ මධුරිට විකුණුම් රු. 145,000 කි.
2018/04/10	ඉන්වොයිසි අංක 203 යටතේ මාලිට විකුණුම් රු. 128,000 කි
2018/04/15	2018.04.10 වන දින මාලිට විකුණු භාණ්ඩ සියල්ල ඉල්ලූ වර්ගයට වඩා වෙනස්වීම මත ආපසු එවා තිබුණි. (බැරපත් අංකය 20)
2018/04/20	ඉන්වොයිසි අංක 204 යටතේ මාලාට විකුණුම් රු. 136,000 කි.
2018/04/25	2018.04.20 වන දින මාලාට විකුණු භාණ්ඩවලින් රු. 8,000 ක තොගය කල් ඉකුත්වීම මත ආපසු එවා තිබුණි. (බැරපත් අංකය 21)

අවශ්‍ය වන්නේ :

1. විකුණුම් ජර්නලය හා ආපසු එවුම් ජර්නලය
2. අදාළ ලෙජර ගිණුම් (පොදු ලෙජරය හා ණයගැනී ලෙජරය)

මුදල් පොත
Cash Book

ව්‍යාපාරයක මුදල් ගනුදෙනු සටහන් කිරීමට උපයෝගී කරගනු ලබන මූලික පොත “මුදල් පොතයි” මුදල් ගනුදෙනු යන්තම වලංගු මුදලින් කරනු ලබන ගනුදෙනු මෙන්ම වෙක්පත් මගින් කරනු ලබන ගනුදෙනු ද අයත් වේ.

ව්‍යාපාරයක මුදල් ගනුදෙනු වර්ග 2 කි.

- **ප්‍රධාන මුදල් ගනුදෙනු - Main cash Transaction**
- **සුළු මුදල් ගනුදෙනු - Petty cash Transaction**

ප්‍රධාන මුදල් ගනුදෙනු පහත සඳහන් අයුරින් වර්ග කළ හැකිය

- වලංගු මුදලින් කරනු ලබන ගනුදෙනු
- වෙක්පත් මගින් කරනු ලබන ගනුදෙනු
- මුදල් වට්ටම් මගින් කරනු ලබන ගනුදෙනු

මුදල් ලැබීම් වලට අදාළ ගනුදෙනු සටහන් කරන මූලික පොත “මුදල් ලැබීම් ජ’නලය යි” සෑම මුදල් ලැබීම් ගනුදෙනුවකටම අදාළව ව්‍යාපාරය විසින් ලදුපතක් (ලැබීම් කුවිනාන්සිය) (Receipt) නිකුත් කරන අතර එය මූලාශ්‍ර ලේඛනය ලෙස භාවිත කර ගනිමින් ගනුදෙනුවට අදාළ විස්තර මුදල් ලැබීම් ජ’නලය ට පිටපත් කරනු ලබයි. මෙම මුදල් ලැබීම් ජ’නලය පවත්වා ගැනීමේ දී මුදලින් ලද වටිනාකම සඳහන් කිරීමට “වටිනාකම්” තීරුවක් පවත්වා ගන්නවට අමතරව ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කරගැනීම පහසු කර ගැනීම සඳහා “විශ්ලේෂණ තීරු” පවත්වා ගත හැකි වේ.

ව්‍යාපාරයක සිදුවන කාසි හා නෝට්ටු බැහැරට ගලායෑම් වලට අදාළ ගනුදෙනු සටහන් කිරීම සඳහා බිහිකර ගන්නා වූ මූලික පොත “මුදල් ගෙවීම් ජ’නලය යි”. සෑම මුදල් ගෙවීමකදීම ව්‍යාපාරය විසින් ප්‍රධාන ලිඛිත ලියවිල්ලක් සකස් කරන අතර එය “ගෙවීම් වවුචරය” ලෙස නම් කරන අතර මෙම ගෙවීම් වවුචරය මුදල් ගලායෑම්වලට අදාළ “මූලාශ්‍ර ලේඛනය” ලෙස යොදා ගනී. මෙම මූලාශ්‍ර ලේඛනය උපයෝගී කර ගනිමින් ගනුදෙනු වලට අදාළ විස්තර සටහන් කිරීමට විවෘත කරනු ලබන මුදල් ගෙවීම් ජ’නලය ද මුදල් ලැබීම් ජ’නලය ලෙසින්ම විශ්ලේෂණ තීරු සහිතව පවත්වා ගත හැක.

බැංකු ගිණුම – Bank Account

වර්තමාන ව්‍යාපාරික ලෝකයේ සිදුවන බොහොමයක් ගනුදෙනු වෙක්පත් මාර්ගයෙන් සිදුවනු දැකිය හැක. එනම් වෙක්පත් මාර්ගයෙන් ව්‍යාපාරයේ ලැබීම් සියල්ලක්ම පාහේ සිදුවන අතර ගෙවීම් වලින් බහුතරයක් වෙක්පත් මාර්ගයෙන් සිදුවෙයි. වෙක්පත් උපයෝගී කර ගනිමින් ගෙවීම් සිදුකිරීමේ හැකියාව අදාළ ව්‍යාපාරයට ලැබෙන්නේ කෙලෙසද? ඒ සඳහා අදාළ ව්‍යාපාරය විසින් වාණිජ බැංකුවක ජංගම ගිණුමක් (Current Account) හෙවත් ඉල්ලුම් තැන්පතුවක් විවෘත කළ යුතු වේ. ජංගම ගිණුම විවෘත කරන අවස්ථාවේදී කිසියම් අවම මුදලක් තැන්පත් කළ යුතු අතර ඉන්පසු වාණිජ බැංකුව විසින් ව්‍යාපාරය වෙත වෙක්පොත් නිකුත් කරයි. ඉන්පසු එම වෙක්පොත් භාවිතා කරමින් ජංගම ගිණුම තුළ තැන්පත් කළ මුදලට සමාන වටිනාකමක් දක්වා ගෙවීම් කිරීමේ හැකියාවක් ව්‍යාපාරයට ලැබේ. ඒ අනුව ගිණුම් ආරම්භයේදී තැන්පත් කළ මුදල සඳහා වෙක්පත් නිකුත් කළ හැකි අතර ඉන්පසු ඕනෑම ගෙවීමක් සිදු කිරීමට පෙර එම ජංගම ගිණුම තුළ මුදල් තැන්පත් කරමින් අදාළ ගෙවීම්වලට ප්‍රමාණවත් ශේෂයක් පවතින බව තහවුරු කරගත යුතු වේ.

ජංගම ගිණුම තුළ මුදල් තැන්පත් කරන විට,
 බැංකු ගිණුම - හර
 මුදල් ගිණුම - බැර

ඉන්පසු පවතින ශේෂය උපයෝගී කර ගනිමින් වෙක්පත් මාර්ගයෙන් ගෙවීම් සිදු කරන විට පහත ලෙසින් ද්විත්ව සටහන් තබයි.

- i. ගැණුම් සඳහා ගෙවන විට
 .....
- ii. ණයහිමියන් සඳහා ගෙවන විට
 .....
- iii. වත්කම් මිලදී ගැනීම සඳහා ගෙවන විට
 .....
- iv. වියදම් සඳහා ගෙවන විට
 .....

ජංගම ගිණුමක් පවත්වා ගන්නා ව්‍යාපාරයක ඒ තුළින් සේවාවන් රාශියක් ලබාගත හැකි අතර ඒ අතර ප්‍රධාන තැනක් ගනු ලබන්නේ ස්ථාවර නියෝග යටතේ විවිධ ගෙවීම් සිදු කිරීම හා ස්ථාවර නියෝග යටතේ විවිධ වූ රැස්කිරීම් සිදු කිරීමට හැකිවීමයි. මෙහි ස්ථාවර නියෝගයක් යන්නෙන් අදහස් කරන්නේ ව්‍යාපාරය විසින් බැංකු වෙත නිකුත් කරන නියෝගයක් පරිදි ව්‍යාපාරයේ ජංගම ගිණුමට විවිධ රැස්කිරීම් සිදුකිරීම හා දී ඇති නියෝග පරිදි ගෙවීම් සිදු කිරීමට හැකිවීමයි. මෙහි ස්ථාවර නියෝගයක් යන්නෙන් අදහස් අදහස් කරන්නේ ව්‍යාපාරය විසින් බැංකු වෙත නිකුත් කරන නියෝගයක් පරිදි ව්‍යාපාරයේ ජංගම ගිණුමට විවිධ රැස්කිරීම් සිදුකිරීම හා දී ඇති නියෝග පරිදි ගෙවීම් සිදු කිරීමයි.

ඉහත ආකාරයෙන් ජංගම ගිණුම හරහා සිදුවන ඕනෑම ගනුදෙනුවක් ගිණුම්ගත කිරීම කාසි හා නෝට්ටු තුළින් සිදු වූ ගනුදෙනු සටහන් කළ පරිද්දෙන්ම සිදු කරයි. එනම්, ජංගම ගිණුමට සිදුවන ඕනෑම ලැබීමක් "බැංකු ලැබීම් ජ'නලය" උපයෝගී පොත ලෙස යොදා ගනිමින් ලෙජරයට පිටපත් කරන අතර ජංගම ගිණුම මාර්ගයෙන් සිදුකරන ඕනෑම ගෙවීම් "බැංකු ගෙවීම් ජ'නලය" උපයෝගී පොත ලෙස යොදා ගනිමින් ලෙජරයට පිටපත් කිරීමයි. එලෙස මුදල් ලැබීම් මුදල් ගෙවීම් ජ'නලය මුදල් ගෙවීම් ජ'නලය වෙත වෙනම ස්ථාන 2 ක පවත්වා ගන්නා වෙනුවට ඒවා එක් කොට මුදල් පොත සකස් කරගත් පරිදිම "බැංකු ලැබීම් ජ'නලය" හා "බැංකු ගෙවීම් ජ'නලය" ද එක්කොට ගිණුමක හැඩයකින් යුක්තව පවත්වා ගෙන යා හැකි. එලෙස පවත්වා ගන්නා විට එය බැංකු ගිණුම / පොත ලෙස නම් කළ හැකි අතර එවිට එයද මුදල් පොත මෙන් ද්විත්ව කාර්යයක් ඉටු කරනු දැකිය හැක. එනම්,

- උපයෝගී පොතක කාර්යය
- ලෙජර් හා කාර්යය
- ව්‍යාපාරයකට විවිධ අන්දමින් ලැබෙන මුදල් හා වෙක්පත්, මුල් වරට සටහන් කරන මූලිකසටහන් පොත මුදල් ලැබීම් ජ'නලය වේ.
- මුදල් හා වෙක්පත් ලැබීමට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛනය ලද පත වේ.
- ව්‍යාපාරයක් බැංකු ගිණුම මගින් සිදු කරන ගෙවීම්, මුල්වරට සටහන් කරන මූලික සටහන් පොත, මුදල් ගෙවීම් ජ'නලය වේ.
- බැංකු ගිණුම් මගින් සිදු කරන ගෙවීම්වලට අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛනය ගෙවීම් වවුචරය වේ.
- ව්‍යාපාරයක මුදල් ගනුදෙනු, අදාළ මූලාශ්‍ර ලේඛන උපයෝගී කර ගෙන ලැබීම් හා ගෙවීම් ජ'නලවල වාර්තා කිරීමෙන් පසුව, ද්විත්ව සටහන් මූලධර්මවලට අනුව පොදු ලෙජරයට පිටපත් කළ යුතු ය.

මුදල් ලැබීම් ජර්නලය / ලැබීම් ජර්නලය

දිනය	ලද පත් අංකය	විස්තරය	දුන් වට්ටම් රු.	වටිනාකම රු.	ලැබීම් විශ්ලේෂණය (රු.)				ලෙජර පිටුව
					අත්පිට විකුණුම්	ණයගැති ලැබීම්	වෙනත් ආදායම්	වෙනත් ලැබීම්	
			XX	XXX	XX	XX	XX	XXX	

(1) (2) (3) (4) (5)

මුදල් ගෙවීම් ජර්නලය / ගෙවීම් ජර්නලය

දිනය	වවුචර අංකය	විස්තරය	ලද වට්ටම් රු.	වටිනාකම රු.	ලැබීම් විශ්ලේෂණය (රු.)				ලෙජර පිටුව
					අත්පිට ගැනුම්	ණයහිමි ගෙවීම්	වියදම්	වෙනත් ගෙවීම්	
			XX	XXX	XX	XX	XX	XXX	

(6) (7) (8) (9) (10)

උදාහරණ - 06

කමල්ගේ ව්‍යාපාරයේ 2018 අප්‍රේල් මාසයේ සිදු වූ මුදල් ලැබීම් හා සම්බන්ධ ගනුදෙනු පහත දැක්වේ. ඒ ඇසුරින් මුදල් ලැබීම් ජර්නලය පිළියෙල කරන්න.

2018.04.05	අත්පිට විකුණුම්	(ල.අ. 01)	50,000
2018.04.10	ලද ගොඩනැගිලි කුලී	(ල.අ. 02)	10,000
2018.04.15	බැංකු ණය ලැබීම්	(ල.අ. 03)	100,000
2018.04.18	ණයගැනී අමල්ගෙන් ලැබුණා	(ල.අ. 04)	8,000
	අමල්ට දුන් වට්ටම්		500
2018.04.20	අත්පිට විකුණුම්	(ල.අ. 05)	60,000
2018.04.22	(ණයගැනී) රුවන්ගෙන් ලැබුණා	(ල.අ. 06)	47,500
	දුන් වට්ටම්		2,500
2018.04.25	කොමිස් ලැබුණා	(ල.අ. 07)	2,000
2018.04.28	අතිරේක ප්‍රාග්ධනය යෙදීම	(ල.අ. 08)	50,000

උදාහරණ - 07

කමල්ගේ ව්‍යාපාරයේ 2018 අප්‍රේල් මාසයේ සිදු වූ මුදල් ගෙවීම් හා සම්බන්ධ ගනුදෙනු පහත දැක්වේ. ඒ ඇසුරින් මුදල් ගෙවීම් ජර්නලය පිළියෙල කරන්න.

2018.04.06	මාසික විදුලි බිල ගෙවීම්	(ව.අ. 01)	8,000
2018.04.08	ණයහිමි - පෙරේරාට ගෙවීම	(ව.අ. 02)	12,500
	ලද මුදල් වට්ටම්		1,500
2018.04.10	අත්පිට ගැනුම්	(ව.අ. 03)	17,000
2018.04.12	මාසික රක්ෂණ ගාස්තු	(ව.අ. 04)	12,000
2018.04.14	ණයහිමි - සාගරට ගෙවීම්	(ව.අ. 05)	17,000
	ලද මුදල් වට්ටම්		2,000
2018.04.16	කාර්යාල ලී බඩු ගැනීමට	(ව.අ. 06)	60,000
2018.04.18	වැටුප් හා වේතන ගෙවීම	(ව.අ. 07)	20,000
2018.04.20	බැංකු ණය වාරිකය ගෙවීම (පොලිය රු. 2,000)	(ව.අ. 08)	12,000
2018.04.22	අත්පිට ගැනුම්	(ව.අ. 09)	20,000
2018.04.26	මුදල් ගැනිලි	(ව.අ. 10)	4,000

ඉහත කමල්ගේ ව්‍යාපාරයේ 2018.04.01 දිනට මුදල් ශේෂය රු. 25,000 ක් ලෙස සලකා මුදල් ලැබීම් ජර්නලයේ හා මුදල් ගෙවීම් ජර්නලයේ ගනුදෙනු පොදු ලෙජරයට පිටපත් කරන්න.

උදාහරණ - 08

පහත දැක්වෙන්නේ රතු විකාණගේ ව්‍යාපාරයේ 2019 ජනවාරි මාසය තුළ සිදුවූ මුදල් ලැබීම් ගනුදෙනු වලට අදාළ විස්තරයි.

ජන. 03	අත්පිට විකුණුම් රු. 287,500
ජන. 05	අත්පිට විකුණුම් රු. 143,750 කි.
ජන. 06	රු. 50,000 ක බැංකු ණයක් ලබා ගැනීම.
ජන. 07	ණයගැතියෙකු වන සුනිමල්ගෙන් ලද මුදල රු. 66,000 කි.
ජන. 08	ලද කොමිස් මුදල රු. 9,500 යි.
ජන. 13	අත්පිට විකුණුම් රු. 86,250 යි.
ජන. 18	ණයගැතියෙකු වන අමල්ගෙන් ලද මුදල රු. 42,520 කි.
ජන. 20	ණයගැතියෙකු වන සුනිමල්ගෙන් ලද මුදල රු. 12,200 කි.
ජන. 25	ලද කොමිස් මුදල රු. 7,600 කි.

ඔබ විසින්,

- I මුදල් ලැබීම් ජ'නලය
- II ලෙජර ගිණුම් පිළියෙළ කරන්න.

උදාහරණ - 09

පහත දැක්වෙන සීමිත ජනසරන සමාගමේ 2021 ජනවාරි මස සිදු වූ මුදලන් ලැබීම් ගනුදෙනු විස්තරය යි.

2021.01.01	දිනට මුදල් ශේෂය රු. 150,000 ක් ව පැවතිණි.
ජන. 06	අත්පිට විකුණුම් රු. 115,000 වේ.
ජන. 07	අත්පිට විකුණුම් රු. 46,000 කි.
ජන. 08	රු. 40,000 ක බැංකු ණයක් ලබා ගැනීම.
ජන. 09	ණයගැතියෙකු වන සුනිමල්ගෙන් ලද මුදල රු. 60,000 කි.
ජන. 12	ලද කොමිස් මුදල රු. 12,000 යි.
ජන. 18	අත්පිට විකුණුම් රු. 92,000 යි.
ජන. 20	ණයගැතියෙකු වන අමල්ගෙන් ලද මුදල රු. 35,520 කි.
ජන. 23	ණයගැතියෙකු වන සුනිමල්ගෙන් ලද මුදල රු. 14,000 කි.
ජන. 28	ලද කොමිස් මුදල රු. 17,600 කි.

ඔබ විසින්,

- I මුදල් ලැබීම් ජ'නලය
- II ලෙජර ගිණුම් පිළියෙළ කරන්න.

උදාහරණ - 10

පහත දැක්වෙන්නේ රතු විනානගේ ව්‍යාපාරයේ 2021 ජනවාරි මස සිදු වූ මුදල් ගෙවීම් වලට අදාළ ගනුදෙනු වේ .

- 01.04 රු. 74,750 භාණ්ඩ අත්පිට මුදලට ගන්නා ලදී.
- 01.06 සේවක වේතන රු. 6,500 ක් ගෙවීම.
- 01.08 අත්පිට ගැනුම් රු. 57,500 කි විය.
- 01.09 වරිපනම් ගෙවීම රු. 3,200
- 01.13 ණයහිමියෙකු වූ නෝමන් මහතාට රු. 6 200 ක් ගෙවීම.
- 01.15 රු. 17,500 ක මුදලක් බැංකු ජංගම ගිණුමක් විවෘත කර එහි තැන්පත් කිරීම.
- 01.18 බැංකු ණයෙන් රු. 5,000 ක් ආපසු ගෙවීම.
- 01.20 ණයහිමියෙකු වූ බැට්මන් මහතා ට රු. 12,500 ක් ගෙවීම.
- 01.21 දුරකතන ගාස්තු රු. 1,500 ක් ගෙවීම.
- 01.23 අත්පිට ගැනුම් රු. 34,500 යි.
- 01.24 බැංකු ජංගම ගිණුමේ තැන්පත් කළ මුදල රු. 8,000 කි.
- 01.25 රු. 50,000 ක ලී බඩු මිලදී ගැනීම.
- 01.28 ණයහිමියෙකු වූ සුපර්මැන්ට රු. 16,000 ගෙවීම.

මබ විසින්,

- I මුදල් ගෙවීම් ජර්නලය
- II ලෙජර් ගිණුම් පිළියල කරන්න.

උදාහරණ - 11

පහත දැක්වෙන්නේ සීමිත ඩිප් ප්‍රඩක්ස් සමාගමේ 2021 ජනවාරි මස මුදලින් සිදු වූ ගනුදෙනු වලට අදාළ විස්තරයි.

- 2021.01.01 දිනය පැවති මුදල් ශේෂය රු. 6,000 ක් ය.
- 01.02 විකුණුම් රු. 23,000 කි.
- 01.03 අත්පිට ගැනුම් රු. 40,250 යි.
- 01.05 ණයහිමියෙකු වූ හෙන්රි පෙරේරාට ගෙවූ මුදල රු. 1,200 කි.
- 01.08 ඇලෙක්ට් රු. 11,200 ක භාණ්ඩ ණයට විකිණීම.
- 01.09 ස්ථාවර තැම්පතුවක කළ අයෝජනය රු. 25,000 කි.
- 01.12 වරිපනම් හා කුලී ලෙස රු. 2,500 ගෙවීය.
- 01.13 ලද කොමිස් මුදල රු. 7,250 කි.
- 01.14 ඇලෙක්ස්ගෙන් රු. 6,200 ක මුදලක් ලැබීම.
- 01.16 අත්පිට විකුණුම් රු. 92,000 කි. මෙහි
- 01.18 සේවක වේතන රු. 70,000 ගෙවීය.
- 01.22 අත්පිට විකුණුම් රු. 43,700 කි.
- 01.23 රොෂාන්ගෙන් ණයට ගැනුම් රු. 15,750කි.
- 01.24 ලද කොමිස් රු. 2,200 කි.
- 01.27 ලද කොමිස් රු. 1,250 කි.
- 01.27 අත්පිට ගැනුම් රු. 32,200 කි.
- 01.28 ලද කොමිස් රු. 750 කි.
- 01.29 විදුලි බිල රු. 3,150 ගෙවීය.
- 01.30 රොෂාන්ට ගෙවූ මුදල් රු. 7,150 කි.
- 01.31 දුරකතන ගාස්තු රු. 1,300 ගෙවීය.

මබ විසින්,

- I මුදල් ලැබීම් ජ'නලය
- II මුදල් ගෙවීම් ජ'නලය හා
- III ලෙජර ගිණුම් පිළියෙළ කිරීම.

උදාහරණ - 12

2018.04.01 අරුණ රු. 600,000 ක් ව්‍යාපාරය නමින් බැංකු ගිණුමක තැන්පත් කර වෙළෙඳ ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. පහත දැක්වෙන්නේ අප්‍රේල් මාසය තුළ සිදු වූ ගනුදෙනු වේ.

ගනුදෙනු සිදු වූ දිනය	විස්තරය		වෙක් අංකය	වටිනාකම රු.
2018.04.01	අත්පිට ගැනුම්	(ව.අ. 1)	900500	150,000
2018.04.02	ලී බඩු සහ සවිකිරීම් මිලට ගත්තා	(ව.අ. 2)	900501	90,000
2018.04.02	අත්පිට විකුණුම්	(ල.අ. 2)	823631	300,000
2018.04.03	මාලාගෙන් ණයට ගැනුම්			100,000
2018.04.04	අමල්ට ණයට විකුණුම්			150,000
2018.04.05	සුළු මුදල් භාරකරුව ගෙවීම්	(ව.අ. 3)	900502	20,000
2018.04.06	ගෙන ඒමේ කුලී ගෙවීවා	(ව.අ. 4)	900503	15,000
2018.04.07	ගයාන්ගෙන් ණයට ගැනුම්			80,000
2018.04.08	චතුරට ණයට විකුණුම්			90,000
2018.04.08	මහජන බැංකුවෙන් ලබා ගත් ණය මුදල	(ල.අ. 3)		300,000
2018.04.09	මාලාට ගෙවීවා. ලද වට්ටම් රු. 5,000	(ව.අ. 5)	900504	95,000
2018.04.10	අමල්ගෙන් 10%ක වට්ටමකට යටත්ව			
	මුදල් ලැබුණා	(ල.අ. 4)	831814	135,000
2018.04.12	අත්පිට විකුණුම්	(ල.අ. 5)	මුදල්	350,000
2018.04.14	ගොඩනැගිලි කුලී ගෙවීම්	(ව.අ. 6)	900505	40,000
2018.04.15	අත්පිට ගැනුම්	(ව.අ. 7)	900506	110,000
2018.04.18	ගයාන්ට ගෙවීවා අඩු කළ වට්ටම් 10%	(ව.අ. 8)	900507	72,000
2018.04.22	චතුරගෙන් ලැබීම් දුන් වට්ටම් 10%	(ල.අ. 6)	මුදල්	81,000
2018.04.25	සේවක වේතන ගෙවීවා	(ව.අ. 9)	900508	15,000
2018.04.26	අරුණගේ ගැනිලි	(ව.අ. 10)	900509	5,000
2018.04.28	ලද කොමිස්	(ල.අ. 7)	මුදල්	6,000

අරුණගේ ව්‍යාපාරයේ ගනුදෙනු ලැබීම් ජර්නලයක හා ගෙවීම් ජර්නලයක සටහන් කර, ඒවායේ ඇතුළත් තොරතුරු පොදු ලෙජරයට පිටපත් කරන්න.

උදාහරණ - 13

රවිදුගේ ව්‍යාපාරය බැංකු ගිණුමක් මගින් සියළු මුදල් ගනුදෙනු සිදු කරයි. 2018. 04. 01 දිනට බැංකු ගිණුමේ ශේෂය රු. 1,200,000 කි. 2018 අප්‍රේල් මාසයේ සිදු වූ ගනුදෙනු පහත දැක්වේ.

ගනුදෙනු සිදු වූ දිනය 2018	මූලාශ්‍ර ලේඛන අංකය	විස්තරය	චෙක් අංකය	වටිනාකම (රු.'000)
04.01	ල. අ. 01	අත්පිට විකුණුම්	246512	3,000
04.02	ව. අ. 01	අත්පිට ගැනුම්	461261	1,000
04.03	ල. අ. 02	සුදත්ගෙන් ලැබුණා	මුදල්	500
04.04	ව. අ. 02	සුරතීට ගෙව්වා	461262	900
04.05	ව. අ. 03	විදුලි බිල ගෙව්වා	461263	300

04.06	ල. අ. 03	ගෙවල් කුලී ආදායම	මුදල්	400
04.08	ල. අ. 04	නාමල්ගෙන් 10%ක වට්ටමකට යටත්ව ලැබුණා	125214	360
04.10	ව. අ. 04	සුගත්ට 10%ක වට්ටමකට යටත්ව ගෙව්වා	461264	180
04.12	ව. අ. 05	සේවක වේතන ගෙව්වා	461265	120
04.14	ව. අ. 06	මෝටර් රථයක් ගන්නා	461266	2,750
04.15	ල. අ. 05	බැංකු ණයක් ගන්නා	මුදල්	3,500
04.18	අගරු නි.	නාමල්ගෙන් ලැබී තැන්පත් කර ඇති චෙක්පත අගරු වී ඇති බව බැංකුව දැනුම් දුන්නා.	236325	360
04.20	ල. අ. 06	අත්පිට විකුණුම්	මුදල්	3,300
04.22	ව. අ. 07	චතුරට ගෙව්වා. ලද වට්ටම 10% කි.	461267	450
04.24	අගරු නි.	විදුලිය බිල සඳහා ගෙවූ චෙක්පත ලිවීමේ දෝෂයක් නිසා ආපසු ලැබුණා.	461263	300
04.26	ව. අ. 08	රවිදුගේ ගැනිලි	461268	100
04.28	ව. අ. 09	අත්පිට ගැනුම්	461269	1,200
04.29	ල. අ. 07	ජනිතගෙන් ලැබුණා	138146	350
04.30	ව. අ. 10	විදුලිය වියදම්	461270	300

අවශ්‍ය වන්නේ,

1. ඉහත තොරතුරු ඇසුරින් 2018 අප්‍රියෙල් මාසය සඳහා රවිදුගේ ව්‍යාපාරයේ ලැබීම් ජර්නලය හා ගෙවීම් ජර්නලය පිළියෙල කිරීම.
2. මුදල් ලැබීම් ජර්නලයේ හා මුදල් ගෙවීම් ජර්නලයේ තොරතුරු උපයෝගී කර ගෙන මුදල් ගිණුම පිළියෙල කිරීම.

උදාහරණ - 14

සමන් ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන ලදී. ජනවාරි මස ඔහුගේ ව්‍යාපාරයේ සිදු වූ ගනුදෙනු

- ජන. 01 ප්‍රාග්ධනය ලෙස රු. 225,000 ක් ව්‍යාපාරයට යෙදවීය. මෙදිනම රු. 50,000 බැංකුවේ තැන්පත් කර ජංගම ගිණුමක් විවෘත කරන ලදී.
- ජන. 03 අත්පිට ගැණුම් රු. 15,250 යි. අත්පිට විකුණුම් රු. 17,400 යි.
- ජන. 05 ලිපි ද්‍රව්‍ය වෙක්පතකින් ගෙවා මිලදී ගත්තා. රු. 1375 යි.
- ජන. 09 වෙක්පතකින් ගෙවා භාණ්ඩ ගැණුම් රු. 7,100 යි.
- ජන. 11 රු. 15,000 ක් බැංකුවේ තැන්පත් කළා.
- ජන. 14 සාගරගෙන් රු. 12,000 ක ණයක් ලබාගෙන එය බැංකුවේ තැන්පත් කරන ලදී.

- ජන. 16 වේතන මුදලින් ගෙවුවා. රු. 6,500/-.
- ජන. 18 අත්පිට ගැණුම් රු. 15,000 යි. රු. 9,500/- ක් ගෙවන ලද්දේ වෙක්පතකිනි.
- ජන. 20 අත්පිට විකුණුම් රු. 27,000/- ඒ සඳහා වෙක්පතක් ලැබුණි.
- ජන. 21 කලින් දෙන ලද වෙක්පත් බැංකුගත කෙරිණි.
- ජන. 23 වෙක්පතකින් වැටුප් ගෙවීම රු. 3,500 යි.
- ජන. 24 බැංකුවෙන් මුදල් ආපසු ගත්තා. රු. 8,250/-.
- ජන. 26 අත්පිට ගැණුම් රු. 6,750 යි. අත්පිට විකුණුම් රු. 18,725 යි.
- ජන. 28 නැවතත් බැංකුවෙන් මුදල් ලබා ගත්තා. රු. 8,750 යි.

ඉහත ගනුදෙනු මුදල් පොතේ හා බැංකු ගිණුමේ සටහන් කර අනෙකුත් ලෙජර් ගිණුම්ද පිළියෙල කරන්න.

උදාහරණ - 15

පහත දැක්වෙන්නේ කෝසලගේ ව්‍යාපාරයේ 2021 අප්‍රේල් මාසයේ දත්ත වේ.

- 21.04.01 මුදල් ශේෂය රු. 190,000
- 21.04.02 රු. 100,000 සම්පත් බැංකුවේ ජංගම ගිණුමක් විවෘත කර එහි තැන්පත් කරන ලදී.
- 21.04.03 අත්පිට ගැණුම් රු. 38,000 යි.
- 21.04.05 ණයට ගැනුම් - සීමිත අබිල සමාගමත් රු. 21,250 යි.
 - පුෂ්පකුමාරගෙන් රු. 9,600 යි.
- 21.04.06 රු. 50,000 ක් වෙක්පතකින් ගෙවා භාණ්ඩ මිලදී ගැනීම.
- 21.04.08 ණයට විකුණුම් - නාලකට රු. 26,900 යි.
 - අමීලට රු. 18,200 යි.
- 21.04.10 ණයහිමියන්ට ගෙවීම් සීමිත අබිල සමාගමට රු. 8,250 යි. මේ සඳහා වෙක්පතක් නිකුත් කරන ලදී.
- 21.04.11 නාලකගෙන් රු. 16,900 ක මුදලක් ලැබුණි.
- 21.04.12 රු. 40,000 ක් නැවත ජංගම ගිණුමේ තැන්පත් කරන ලදී.
- 21.04.13 සේවක වේතන රු. 10,000 ක් වෙක්පතකින් ගෙවීම.
- 21.04.14 නාලකගෙන් රු. 5,000 ක වෙක්පතක් ලැබීම.
- 21.04.15 අත්පිට විකුණුම් රු. 31,500 යි.
- 21.04.16 අත්පිට ගැණුම් රු. 16,200 යි.
- 21.04.18 රු. 150,000 බැංකු ණයක් සම්පත් බැංකුවෙන් ලබාගැනීමේ හා එය සෘජුව ජංගම ගිණුමට රැස් කිරීම.

- 21.04.20 නාලකගෙන් ලද වෙක්පත් බැංකුවේ තැන්පත් කරන ලදී.
- 21.04.22 බැංකු ණය ආපසු ගෙවීම සැම මසකට අගදිනදී රු. 5,000 බැගින් සිදුකළ යුතු අතර ඊට අමතරව ඊට අදාළ පොලියද ගෙවිය යුතු වේ. මෙම බැංකු ණය වාරිකය හා පොලිය ආපසු අයකර ගැනීම ජංගම ගිණුම හරහා සිදුකළ යුතු අතර ඒ සඳහා ස්ථාවර නියෝගයක් ව්‍යාපාරය විසින් නිකුත් කරන ලදී.
- 21.04.24 රු. 90,000 ක් පිරිවැය වූ යන්ත්‍රයක් වෙක්පතකින් ගෙවා මිලදී ගන්නා ලදී. මෙම යන්ත්‍රයේ ඵලදායී ජීවිත කාලය වර්ෂ 5 ක් වන බවත් ඉන්පසු එහි සුන්බුන් අගය රු. 10,000 ක් වන බවත් ඇස්තමේන්තු කරන ලදී. මෙය භාවිතයට ගැනීම 2021.05.01 දින සිට ආරම්භ කිරීමට නියමිතව පවතී.
- 21.04.25 අත්පිට විකුණුම් රු. 28,500 කි.
- 21.04.27 රු. 2,500 ක විදුලි බිල වෙක්පතකින් ගෙවන ලදී.
- 21.04.28 අත්පිට විකුණුම් රු. 40,000 කි. මේ සඳහා වෙක්පතක් ලැබුණු අතර එය එදිනම බැංකුගත කලා.

ඔබ විසින්,

- i. ඉහත ගනුදෙනු සටහන් කිරීම උපයෝගී පොත්
- ii. ලෙජර් ගිණුම
- iii. 2021 අප්‍රේල් මාසය සඳහා ආදායම් ප්‍රකාශය පිළියෙල කරන්න.

● **සුළු මුදල් ගෙවීම් ජර්නලය**

ව්‍යාපාරයක වැඩි වශයෙන් දැකිය හැක්කේ මුදල් ගනුදෙනුය. එයින් මුදල් ගෙවීම් ඉතා සංකීර්ණ ස්වරූපයක් ගනී. හේතුව ඉතා විශාල ගෙවීම්කු වුවත්, ඉතාම කුඩා ගෙවීම්කු වුවත් නිවැරදිව පොත්වල සටහන් කළ යුතු බැවිනි. එවැනි විටකදී ප්‍රධාන මුදල් භාරකරුගේ රාජකාරි ඉතා සංකීර්ණ වන අතර මුදල් පොත පිළියෙල කිරීම ද සංකීර්ණ ස්වභාවයක් ගනී. මෙම ගැටළුව අත්හැර ගැනීම පිණිස ප්‍රධාන මුදල් භාරකරුට අමතරව සුළු මුදල් භාරකරු වශයෙන් තවත් පුද්ගලයකුගේ සේවය ලබා ගැනීමට සිදුවිය හැක. ව්‍යාපාරයේ සුළු මුදල් ගෙවීම් සම්බන්ධව කටයුතු කිරීම මොහුගේ රාජකාරිය වේ.

සුළු මුදල් ගනුදෙනු යන්න නිශ්චිතව ප්‍රකාශ කළ හැක්කක් නොවේ. එය ව්‍යාපාරයේ ප්‍රමාණය හා ස්වරූපය අනුව තීරණය වේ. සාමාන්‍යයෙන් දෛනික කටයුතු සඳහා නිතර නිතර ගෙවීමට සිදුවන, වටිනාකමින් අඩු මුදල් ගෙවීම් මේ යටතට ගැනේ. සුළු මුදල් භාරකරුට මුදල් එකතු කර ගැනීමේ (ආදායම් ලැබීමේ) බලයක් නැත. ඔහුට ඇත්තේ සුළු වියදම් දැරීමේ බලයක් පමණි.

මෙම සුළු මුදල් ගනුදෙනු ප්‍රධාන මුදල් ගනුදෙනු වලින් වෙන් කිරීම මගින් ප්‍රධාන මුදල් භාරකරුගේ කටයුතු පහසු වන අතර මුදල් පොතේ සංකීර්ණතාවය ද නැතිවී යයි.

සුළු මුදල් වියදම් සටහන් කරනු ලබන්නේ සුළුමුදල් ගෙවීම් ජර්නල කුලය මෙයද උපයෝගී පොතකි.

සුළු මුදල් පොතට අදාළ මූලාශ්‍ර ලියවිල්ල සුළු මුදල් වවුචරයයි.

සුළු මුදල් අග්‍රිම ක්‍රමය:

සුළු මුදල් සම්බන්ධයෙන් ප්‍රායෝගිකව ඉතා සාර්ථක ක්‍රමයක් ලෙස හඳුනා ගෙන ඇති අග්‍රිම ක්‍රමය අද බොහෝ ව්‍යාපාරවල භාවිතයේ පවතී.

අග්‍රිම ක්‍රමය යනු, නිශ්චිත කාලයක් සඳහා සුළු වියදම් ගෙවීම පිණිස නිශ්චිත මුදල් ප්‍රමාණයක් තීරණය කරගෙන, එම ප්‍රමාණය කාලච්ඡේදය මුලදී සුළු මුදල් භාරකරුට ලබා දී, එකී කාලච්ඡේදය තුළදී ඔහු වැය කරන ලද සුළු මුදල් ප්‍රමාණය, කාලච්ඡේදය අවසානයේ දී නැවත ඔහුට ලබා දෙමින්, සෑම නිශ්චිත කරගත් කාලච්ඡේදයක් ආරම්භයේදීම, සුළු මුදල් භාරකරු අත කලින් නිශ්චිත කරගත් මුදල් ප්‍රමාණය රැඳෙන සේ කටයුතු කිරීමයි.

මෙහිදී නිශ්චිත කාලච්ඡේදය අග්‍රිම කාලය වන අතර නිශ්චිත මුදල් ප්‍රමාණය අග්‍රිම මුදල වේ. මෙම කාලය හා මුදල ව්‍යාපාරයෙන් ව්‍යාපාරයට වෙනස් වේ.

අග්‍රිමය ප්‍රතිපූර්ණය කිරීම:

මින් අදහස් වන්නේ අග්‍රිම කාලය අවසානයේ එම කාලච්ඡේදය තුළ වියදම් කළ ප්‍රමාණයට සමාන ප්‍රමාණයක් නැවත සුළු මුදල් භාරකරු අතට ලබාදෙමින් අග්‍රිම මුදල සම්පූර්ණ කිරීමේ ක්‍රියාවලියයි.

අග්‍රිම ක්‍රමයේ ප්‍රයෝජන :

- 1) සුළු මුදල් මත පාලනයක් ඇති වීම හා වංචා අවම කරගත හැකි වීම.
  - i. සුළු මුදල් භාරකරු අත රැඳෙන උපරිම මුදල අග්‍රිම මුදල බැවින් එම වටිනාකමට ඇප ලබා ගැනීම.
  - ii. වරින් වර පරීක්ෂා කර බැලීම පහසු වීම. එනම් යම් අවස්ථාවක සුළු මුදල් භාරකරු අතැති ශේෂයත්, ගෙවා ඇති සුළු මුදල් වවුචර් වල එකතුවත් අග්‍රිමයට සමාන විය යුතුය.
- 2) සෑම අග්‍රිම කාලයක් අවසානයේදීම සියළුම සුළු මුදල් ගෙවීම් ප්‍රධාන මුදල් භාරකරුගේ පරීක්ෂාවට ලක්වීම නිසා සුළු මුදල් භාරකරුගේ කටයුතු කාර්යක්ෂමව සිදු කරයි.

සුළු මුදල් ගෙවීම් ජර්නලය

දිනය	විස්තරය	ව.අ.	ගෙවීම් (රු.)	විශ්ලේෂණ තීරු				වෙනත් (රු.)	ලෙජර් පිටුව
				ලිපිද්‍රව්‍ය (රු.)	කුලී වියදම් (රු.)	ගමන් වියදම් (රු.)	විවිධ වියදම් (රු.)		

උදාහරණ - 16

ගයනිගේ ව්‍යාපාරයේ 2018 මාර්තු මාසයේ පළමු දෙසතියේ මුදල් ගෙවීම් හා සම්බන්ධ ගනුදෙනු කිහිපයක් පහත දැක්වේ. ඒවා ඇසුරින් ගයනිගේ ව්‍යාපාරයේ සුළු මුදල් ගෙවීම් ජර්නලය පිළියෙල කර ලෙජරයට පිටපත් කරන්න.

මුදල් අභිමය රු. 3.000

දිනය 2018	වවුළු අංකය	ගයනිගේ ව්‍යාපාරය	රු.
3/04	01	සංග්‍රහ වියදම්	300
3/05	02	මුද්දර හා ලියුම් කවර	280
3/06	03	පිරිසිදු කිරීමේ වියදම්	400
3/08	04	තැපැල් ගාස්තු	400
3/09	05	කුලී රථ ගාස්තු	350
3/10	06	අමල්ට ගෙවිවා	700
3/11	07	පිරිසිදු කිරීමේ වියදම්	250

උදාහරණ -17

ලතිකාගේ ව්‍යාපාරයේ සුළු මුදල් භාරකරු විසින් 2021 ජනවාරි මාසය තුළදී දරණ ලද වියදම් පිළබඳව පහත දැක්වෙන විස්තර ඔබට සපයා ඇත. මෙකී විස්තර ඇසුරෙන් ව්‍යාපාරයේ සුළු මුදල් ගෙවීම් ජර්නලය විශ්ලේෂණ තීරු ක්‍රමයට පිළියෙල කර පෙන්වන්න.

ජන:	විස්තර	රු.
01	ප්‍රධාන මුදල් භාරකරුගෙන් ලැබුණා	20,000
02	සුළු මුදල් වවුළු අංක 01 කාර්යාලයේ ලිපිද්‍රව්‍ය	750
03	- එම - 02 තැපැල් ගාස්තු	180
04	- එම - 03 ගමන් වියදම්	150
06	- එම - 04 සබන් මිලට ගැනීම	320
06	- එම - 05 ටැක්සි කුලී	400
08	- එම - 06 සරන්ට ගෙවිවා	850
09	- එම - 07 විවිධ වියදම්	220
12	- එම - 08 පුවත්පත් මිලදී ගැනීමට	680
15	- එම - 09 විදුලි පණිවුඩ ගාස්තු	160
15	- එම - 10 මිතුරුසිංහට ගෙවිවා	1050
15	- එම - 11 දුරකථන පණිවිඩ	120
17	- එම - 12 මුද්දර හා ලියුම් කවර සඳහා	500
18	- එම - 13 පැන් මිලදී ගැනීමට	350
23	- එම - 14 සංග්‍රහ සඳහා වියදම්	290
25	- එම - 15 රෝනියෝ කඩදාසි	1000
28	- එම - 16 සෙට්මෝල් ගැනීමට	200
30	- එම - 17 දුම්රිය ගාස්තු	540
31	- එම - 18 හාප්පිට	1500

උදාහරණ - 18

පහත තොරතුරු උපයෝගී කරගෙන විශ්ලේශණ කිරු 5 සහිත සුළු මුදල් ගෙවීම් ජර්නලය පිළියෙල කරන්න.

2021 ජන: 01	අග්‍රිමය ලැබුණා	33,000
01	ගමන් වියදම්	1000
03	සංග්‍රහ වියදම්	1250
04	මුද්දර හා ලියුම් කවර	1500
06	භාජිපිටි ගත්තා	3100
07	අජිත්ට ගෙවුවා	2700
08	සීනි පිටි තේකොළ ගත්තා	2500
10	ත්‍රිරෝද රථ ගාස්තු	1250
11	අග්‍රිමය ප්‍රතිපූර්ණය කලා	
12	විදුලි පණිවිඩ	1700
14	රෝනියෝ කඩදාසි හා රයිටර් ඊබන්	3000
16	පැන් හා පැන්සල්	1500
17	අමුත්තන්ට බීම ලබාදීමට	500
18	පරිත්‍යාග	1000
19	ප්‍රියන්තට ගෙවුවා	2500
21	දුම්ඵල ගාස්තු	800
22	සබන් මිලට ගැනීම	1300
23	අග්‍රිම ප්‍රතිපූර්ණය කලා	
25	ලිපි ද්‍රව්‍ය	3000
26	මුද්දර	1500
27	අතුලට ගෙවුවා	2750
29	ගමන් ගාස්තු	1500
30	පත්තර මිලදී ගැනීම	400
31	අග්‍රිමය ප්‍රතිපූර්ණය කලා	

පොදු ජර්නලය (General Journal)

ව්‍යාපාරයක සිදුවන සෑම ගණුදෙනුවක්ම ලෙජරයේ සටහන් කිරීමට පෙර කිසියම් මූලික සටහන් පොතක ඇතුලත් කළ යුතු බව කලින් සඳහන් කරන ලදී. ඉහත දී සඳහන් කරන ලද මුදල් පොතේ අනෙකුත් ජර්නල් වලට සටහන් කරන ලද ගණුදෙනු වලට අමතරව විවිධ ස්වරූපයේ ගණුදෙනු ද ව්‍යාපාරයක දැකිය හැකිය. ඒ ගණුදෙනු පොදුවේ සටහන් කෙරෙන මූලික සටහන් පොත් පොදු ජර්නලය හෙවත් ප්‍රධාන ජර්නලය ලෙස හඳුන්වයි. පොදු ජර්නලයක ඇතුලත් කරනු ලබන සටහන් පහත සඳහන් අයුරු වර්ග කළ හැකිය. (වෙනත් අයුරකින් පවසන්නේ නම් මෙතෙක් සාකච්ඡා කළ මූලික පොත් 7 සටහන් නොවූ සියළුම ගණුදෙනු හා සිද්ධීන් ලෙජරයට වාර්තා වන්නේ පොදු ජර්නලය හරහාය)

1. ආරම්භක සටහන්
2. ස්ථාවර වත්කම් ණයට ගැණුම් හා විකුණුම් පිළිබඳව සටහන්
3. වැරදි නිවැරදි කිරීම පිළිබඳ සටහන්
4. ගැලපුම් සටහන්
5. මාරු කිරීම් පිළිබඳව සටහන්
6. පියවීම් පිළිබඳව සටහන්

ගනුදෙනු පොදු ජර්නලයක සටහන් කිරීම සඳහා භාවිතා කෙරෙන මූලික ලේඛනය ජර්නල වවුචරයයි. මෙය සකස් කිරීම සඳහා ඉන්වොයිසි, කළමනාකරණ තීරණ ඇතුළත් ලියවිලි, රැස්වීම් වාර්තා, කාලපත්‍ර යනාදී තහවුරු ලේඛන උපයෝගී කර ගනී.

පොදු ජර්නලයක ආකෘතිය

දිනය	වවුචර අංකය	විස්තරය	ලෙජර පිටු අංකය	හර රු:	බැර රු:
1	2	හර කළ යුතු ගිණුමේ නම බැර කළ යුතු ගිණුමේ නම (සංලකෂය) 3	4	5	6

1. ගනුදෙනුව සිදුවූ දිනය
2. තහවුරු ලේඛන වලට අදාළ ජර්නල් වවුචර අංකය
3. ගිණුම් පිළිබඳ විස්තර
4. ගනුදෙනුවේ හර හා බැර සටහන් ඇතුළත් කරන ගිණුම් වලට අදාළ පිටු අංක
5. අදාළ හර සටහනේ වටිනාකම
6. අදාළ බැර සටහනේ වටිනාකම

සංලකෂය යනු, (Narration)

ගනුදෙනුව පිළිබඳ විස්තරයක් ඉතා කෙටියෙන් ලියා දැක්වීමයි.

ජර්නල් සටහනක් යනු, (Journal Entry)

ගනුදෙනුවක් හර හා බැර කරනු ලබන ගිණුම් වල නම් ද ඒවායේ වටිනාකම් ද ගනුදෙනුව පිළිබඳ කෙටි පැහැදිලි කිරීමක් ද සහිතව පොදු ජර්නලයේ ඇතුළත් කෙරෙන ලිඛිත විස්තරය ජර්නල් සටහනක් ලෙස හැඳින්වේ. එලෙස ගනුදෙනුවක් සටහන් කිරීම ජර්නල් ගත කිරීම ලෙස හැඳින්වේ.

1. ආරම්භක සටහන් (Opening Entries)

ව්‍යාපාරයක් මූලින්ම ආරම්භ කරන අවස්ථාවේදී විවිධාකාරව වත්කම් වගකීම් හා හිමිකම් තිබිය හැකිය. ඒවා ව්‍යාපාරයේ අදාළ ගිණුම් වලට පිටපත් කිරීමට පෙර ජර්නලයේ සටහන් කළ යුතුය. ඒ හැර ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදය අවසානයේ ඉතිරිව ඇති වත්කම්, වගකීම් හා හිමිකම් ගිණුම්වල ශේෂ අලුත් පොත් පන්තියක පිටපත් කිරීම සඳහාද ප්‍රධාන ජර්නලයේ ඇතුළත් කිරීම අවශ්‍ය වේ. මෙසේ ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කරන අවස්ථාවේදී හෝ අලුතෙන් පොත් පන්තියක් විවෘත කරන අවස්ථාවේදී හෝ එදිනට ඇති ප්‍රධාන ජර්නලයේ ඇතුළත් කෙරෙන සටහන් ආරම්භක සටහන් යනුවෙන් හැඳින්වේ.

බොහෝ විට මෙම ආරම්භක සටහන් ආධාරයෙන් ප්‍රාග්ධනය (හිමිකම) හෙවත් ශුද්ධ වත්කම් ප්‍රමාණය ද ගණනය කරගත හැකිවේ. යම් දිනකට ව්‍යාපාරයේ ශුද්ධ වත්කම් වශයෙන් සැලකෙන්නේ එදිනට ව්‍යාපාරය සතු වත්කම් හා වගකීම් අතර වෙනසය.

උදාහරණ - 19

සත්සරයේ ව්‍යාපාරයේ නව ගිණුම් වර්ෂය ඇරඹෙන 2021/04/01 දිනට තිබූ වත්කම් වගකීම් හා ප්‍රාග්ධනය පහත දැක්වේ.

	රු:
ප්‍රාග්ධනය	125,000
ගොඩනැගිලි	100,000
ලීබ්‍රඩ්‍රි	50,000
මොටර් රථ	50,000
බැංකු ණය	50,000
දාසගෙන් ගත් ණය	25,000

ප්‍රධාන ජර්නලයේ සටහන් කරන්න.

උදාහරණ - 20

සම්පත්ගේ ව්‍යාපාරයේ 2021/01/01 දින පහත සඳහන් වත්කම් බැරකම් පැවතිණි.

ඉඩම් ගොඩනැගිලි	50,000
ලීබ්‍රඩ්‍රි	40,000
තොගය	10,000
ණයගැතියෝ - අමල්	5,000
නාමල්	6,000
ණයහිමියෝ - සේන	12,000
පාල	3,000
උපචිත වියදම්	1,000

ඉහත වත්කම් වගකීම් සඳහා ආරම්භක සටහන් පොදු ජර්නලයේ ඇතුළත් කරන්න.

1. ප්‍රධාන ජර්නලයේ ඇතුළත් කළ ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කිරීම

ප්‍රධාන ජර්නලයේ ඇතුළත් වී ඇති ගනුදෙනු ලෙජර ගිණුම් වලට පිටපත් කිරීමේදී කළ යුතු වන්නේ ඒවා ප්‍රධාන ජර්නලයේ සටහන් කර ඇති ආකාරයටම අදාළ ලෙජර ගිණුම් වලට හර හා බැර කිරීමයි.

2. පියවීමේ සටහන් (Closing Entries)

යම්කිසි කාලච්ඡේදයක් තුළදී ව්‍යාපාර කටයුතු වලින් ලැබූ ලාභය හෝ අලාභය හෝ සෙවීම සඳහා ඒ කාලච්ඡේදය අවසානයේ දී වෙළඳ හා ලාභාලාභ ගිණුම සකස් කරනු ලැබේ. මේ සඳහා ගිණුම් කාලච්ඡේදයට අදාළ ආදායම් ගිණුම් වලත් වියදම් ගිණුම් වලත් ශේෂ වෙළඳ හා ලාභාලාභ ගිණුමට ගෙන යා යුතුය. එම ශේෂ ලාභාලාභ ගිණුමට ගෙනයාම සඳහා පොදු ජර්නලයේ ඇතුළත් කරන මෙම සටහන් පියවීමේ සටහන් ලෙස හැඳින්වේ.

3. ස්ථාවර වත්කම් ණයට ගැනීම හා ණයට විකිණීම

ව්‍යාපාරයකට එහි ප්‍රයෝජනය සඳහා ඉඩම් ගොඩනැගිලි මොටර් රථ, ලී බඩු යනාදී ස්ථාවර වත්කම් මුදලට මෙන්ම ණයට ද ලබාගත හැකිය. එලෙසම ව්‍යාපාරය සතු ස්ථාවර වත්කම් ණයට විකුණන අවස්ථාද ඇත. එකී ණයට ගැණුම් ද විකුණුම් ද පිළිබඳ සටහන් ප්‍රථමයෙන්ම ඇතුළත් කරන්නේ පොදු ජර්නලයේය.

උදා:

03. 1) විමල් ව්‍යාපාරය එහි ප්‍රයෝජනය සඳහා 25,000 ක ලී බඩු සරත් සහ පුත්‍රයෝ වෙතින් 2019/01/01 දින ණයට ගත්තේය.

1.5 දින සාගර ව්‍යාපාරයෙන් 15,000 ක් වටිනා යන්ත්‍රයක්ද ණයට ගත්තේය.

2) 1.15 දින 35,000 ක් වූ මෝටර් රථයක් පොත් අගයටම වික්කා.

4. වැරදි නිවැරදි කිරීම පිළිබඳ සටහන් (Error Correction Entries)

මූලික සටහන් පොත් වලින් ලෙජර ගිණුම් වලත් ගනුදෙනු සටහන් කිරීමේදී ඇතැම් විට වැරදි සිදුවිය හැකිය. මේ වැරදි සොයා ගැනීමෙන් පසු ඒවා ලෙජර ගිණුම්වල නිවැරදි කළ යුත්තේ පොදු ජර්නලයේ සටහන් කැබීමෙනි.

උදාහරණ - 21

පහත දැක්වෙන්නේ තෝමන්ගේ ව්‍යාපාරයේ 2019/2020 වර්ෂයේ සිදු වූ වැරදිමය.

1. 2020 මාර්තු මසට අදාළ රු. 2,500 ක් වූ විදුලි බිල ගෙවීම වැරදීමක් දුරකථන අංකයට හර කිරීම.
2. දුන් වට්ටම් රු. 500 වැරදීමකින් ලද වට්ටම් ගිණුමට හර කිරීම.

මඛ විසින්, ඉහත වැරදි නිවැරදි කරන අයුරු පෙන්වන්න.
 (ඉදිරි නිබන්දනයකින් මේ පිළිබඳව පුළුල්ව සාකච්ඡා කරනු ලැබේ.)

5. ගැලපුම් සටහන් (Adjustment Entries)

යම්කිසි ගිණුම් කාලපරිච්ඡේදයක් අවසාන වනවිට සමහර ගනුදෙනු ලෙජර ගිණුම් වල සටහන් වී නොතිබීම ද ගිණුම් පොත්වල ඇතුළත් වූ සමහර ගනුදෙනු අදාළ ගිණුම් කාලච්ඡේදයට අනුරූප වන අයුරු සකස් වී නොතිබීම ද සාමාන්‍යයෙන් දැකිය හැකිය. එහෙයින් එකී ගිණුම් කාලච්ඡේදයට අදාළව යථා පරිදි සකස් කිරීමට අවශ්‍ය මූලික සටහන ඇතුළත් කෙරෙන්නේ පොදු ජර්නලයේය. මේ අනුව ලෙජරයේ පවතින යම් කිසි ගිණුමක ශේෂය නිවැරදි කිරීම සඳහා එම ගිණුමට හර කිරීම හෝ බැර කිරීම ගැලපුමක් වේ. (තනි පුද්ගල ව්‍යාපාරවල අවසන් ගිණුම පිළියෙල කිරීමේදී මේවා සාකච්ඡා කරනු ලබයි)

6. මාරු කිරීම් පිළිබඳ සටහන් (Transfer Entries)

එක් ගිණුමක ඇති වටිනාකමක් තවත් ගිණුමකට ගෙන යෑම සඳහා පොදු ජර්නලයේ ඇතුළත් කරන සටහන්, මාරු කිරීම් සටහන් නමින් හැඳින්වේ.

උදා: රු. 128,500 ගෙවිය යුතු වියදම ශේෂය කලින් ගෙවූ වියදම් ගිණුමට මාරු කිරීම.

ගිණුම්කරණ ක්‍රියාවලිය - පියවර 04 (ගණුදෙණු සාරාංශ කිරීම)

ශේෂ පිරික්සුම (The Trial Balance)

ශේෂ පිරික්සුම යනු යම් නිශ්චිත අවස්ථාවක ලෙජර ගිණුම් සියල්ලේම අවසාන ශේෂ දක්වමින් පිළියෙල කරනු ලබන ශේෂ ලැයිස්තුවකි. මෙය ගිණුමක් නොවේ. ශේෂ ලැයිස්තුවකි. ලෙජර ගිණුම් වලට අදාළ හර ශේෂයන් හා බැර ශේෂයන් දක්වීමට වෙනම තීරු 2 ක් හා ගිණුමේ නම ලිවීමට විස්තර තීරුවක් ද සහිතව මෙය පිළියෙල කරන අතර අදාළ ගිණුම ඇත්තේ ලෙජරයේ කවර පිටුවේ ද යන්න දක්වීමට "ලෙජර පිටුව" නමින් තීරුවක් ද ඇත. සරල ආකෘතියක් පහත දැක්වේ.

ශේෂ පිරික්සුම

දිනය	විස්තරය	ලෙ. පි.	හර	බැර
	වත්කම්		xxx	
	වියදම්		xxx	
	වගකීම්			xxx
	ආදායම්			xxx
	හිමිකම්			xxx
			xxx	xxx

ලෙජර ගිණුම් පිළියෙල කරනුයේ ද්විත්ව සටහන් මූලධර්මය අනුව බැවින් ශේෂ පිරික්සුමක හර තීරුවේ එකතුව බැර තීරුවේ එකතුවට සමාන විය යුතුය. එසේ නොවුනහොත් ගිණුම් තැබීමේ වරදක් හෝ ශේෂ පිරික්සුම උපුටා ගැනීමේ දෝෂයක් ඇති බව හෙළි කරයි.

ශේෂ පිරික්සුමක අභිමතාර්ථ (The Objectives of the Trial Balance)

1. ගිණුම්වල අංක ගණිතමය නිවැරදිතාවය තහවුරු කර ගැනීම.
2. අවසාන ගිණුම් සකස් කිරීමට හැකිවන පරිදි සාරාංශයක් පිළියෙල කිරීම.

ශේෂ පිරික්සුම සමාන විය යුතුය. සමාන නොවේනම් එයින් පැහැදිලි වන්නේ ලෙජර ගිණුම්වල දෝෂයක් ඇති බවයි. එහෙත් ශේෂ පිරික්සුමක් සමාන වූ පමණින්ම ලෙජරයේ ඇතුළත් සටහන් 100% නිවැරදි යැයි නිගමනය කළ නොහැක. මෙයින් ගමය වන්නේ ලෙජරයේ වැරදි තිබුණ ද ශේෂ පිරික්සුම ඇතැම්විට එකඟ විය හැකි බවයි. එයට හේතුව ශේෂ පිරික්සුමෙන් අනාවරණය නොවන දෝෂ තිබිය හැක.

උදාහරණ - 22

මනේෂ් 100,000/= ප්‍රාග්ධනය ලෙස යොදා 2021.01.01 දින ව්‍යාපාරයක් ආරම්භ කලා.

ඡන: 1	15,000/= බඩු අත්පිට ගන්නා.	
ඡන: 2	7,000/= යන්ත්‍රයක් ගන්නා	
ඡන: 3	ගෙවල් කුලී ගෙව්වා 700/=	
ඡන: 4	ණයට ගැණුම්	
	සිල්වාගෙන්	15,000/=
	පෙරේරාගෙන්	7,000/=
	පාලගෙන්	8,000/=
ඡන: 6	විදුලිය ගෙව්වා	500/=
ඡන: 7	රක්ෂණ	300/=
ඡන: 8	අත්පිට විකුණුම්	2,000/=

ඡන: 1.9	ණයට විකුණුම්	
	අනුරට	2,000/=
	සමන්ට	3,000/=
	රංජන්ට	2,000/=
ඡන: 10	ආපසු යැවුම්	
	සිල්වාට	1,500/=
	පෙරේරාට	1,000/=
ඡන: 11	ගෙවල් කුලී ගෙව්වා	2,000/=
ඡන: 12	ආපසු එවුම්	
	අනුර	500/=
	සමන්	800/=
ඡන: 13	ලීබඩු ගත්තා	3,000/=
ඡන: 14	අත්පිට විකුණුම්	1,000/=

- පහත දැ පිලියෙල කරන්න.
- 1) උපයෝගී පොත් පිලියෙල කරන්න.
  - 2) ලෙජරයේ ගිණුම් පිලියෙල කරන්න.
  - 3) ශේෂ පිරික්සුම පිලියෙල කරන්න.

උදාහරණ - 23

සතිස්ගේ ව්‍යාපාරයේ 2021/12/31 දිනට පහත සඳහන් තොරතුරු සපයා ඇත.

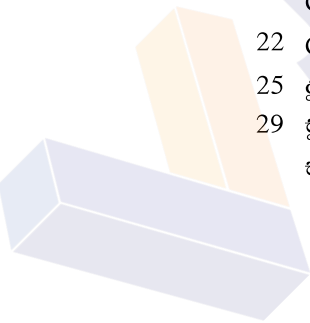
	ඉඩම් ගොඩනැගිලි	150,000
	යන්ත්‍ර	60,000
	ලීබඩු	20,000
	ණයගැතියෝ	5,000
	බඩුතොගය	3,000
	ණයහිමියෝ	4,000
	උපචිත වියදම්	2,000
	මුදල්	3,000
ඡන: 1	අතිරේක ප්‍රාග්ධනය යෙදවූවා	25,000/=
ඡන: 2	අත්පිට ගැණුම්	2,000/=
ඡන: 3	ණයට ගැණුම්	
	ප්‍රියන්තගෙන්	7,000/=
	ජයන්තගෙන්	3,000/=
	සුගත්ගෙන්	4,000/=
ඡන: 4	ගෙවල් කුලී ගෙව්වා	1,000/=
ඡන: 5	ආපසු යැවුම්	
	ප්‍රියන්තට	500/=
	ජයන්තට	700/=
	සුගත්ට	400/=
ඡන: 6	අත්පිට විකුණුම්	1,000/=
ඡන: 7	රක්ෂණ	500/=
ඡන: 8	ණයට විකුණුම්	
	චසන්තට	1,000/=
	සුසන්තට	1,500/=
ඡන: 9	විදුලි ගෙව්වා	1,200/=

- පහත දැ පිලියෙල කරන්න.
- 1) උපයෝගී පොත්
  - 2) ලෙජරයේ ගිණුම්
  - 3) ශේෂ පිරික්සුම පිලියෙල කරන්න.

උදාහරණ -24

මහානාම විසින් 2020/09/01 දින වෙළඳ ව්‍යාපාරයක් (සිල්ලර) ඇරඹීය. පළමු මාසය තුළ සිදුවූ ගනුදෙනු පහත පරිදි වේ.

- 2020 සැප්. 01 ප්‍රාග්ධනය වශයෙන් රු. 100,000/- යෙදවීම.
- 02 රු. 500,000/- බැංකුවේ තැන්පත් කර ජංගම ගිණුමක් විවෘත කරන ලදී.
- 03 රු: 100,000/- වෙස් පතක් දී ව්‍යාපාරයට යන්ත්‍රයක් මිලදී ගන්නා ලදී.
- 04 සිල්ලර බඩු අත්පිට ගැණුම් රු: 100,000/- කි. වෙක්පතකින් ගෙවීම් කරන ලදී.
- 05 සංජීවට ණයට විකුණුම්
  - සහල් 1kg ක් රු: 60/- බැගින් 10kg.
  - සීනි 1kg ක් රු. 64/- බැගින් 5kg.
  - පිටි 1kg ක් රු. 60/- බැගින් 5kg.
  - මිරිස් 10kg ක් රු. 240/- බැගින් 1kg.
- 06 සේවක වැටුප් ගෙවුවා රු: 20,000/-
- 07 ගොඩනැගිලි කුලී ගෙවුවා රු: 50,000/-
- 08 ණයට ගැණුම් තරංගගෙන්
  - සහල් 1kg ක් රු. 60 බැගින් 50kg ගෝනි 2 ක්
  - සීනි 1kg ක් රු. 60 බැගින් 60kg.
  - පිටි 1kg ක් රු. 60 බැගින් කිලෝ 50 ගෝනි 2
  - ලද වෙළඳ වට්ටම 5%
- 09 සංජීව විසින් හරවා එවුම්
  - මිරිස් 5kg ක් (බොල් මිරිස් තිබීම)
- 10 අත්පිට විකුණුම් රු. 135,000/- කි. ඉන් රු. 100,000/- ලැබුණේ වෙක්පතකිනි.
- 11 තරංගට හරවා යැවුම්
  - සීනි 20kg ක්. (ජලය මිශ්‍රවී තිබීම)
- 12 රු: 7,500/- පියවීමට තරංගට රු. 6,000/- ක වෙක්පතක් නිකුත් කළා.
- 18 රු: 5,000/- සුළු මුදල් භාරකරුට ලබා දුන්නා.
- 20 සංජීවගෙන් ලැබිය යුතු මුදල 10% ක වට්ටමකට යටත්ව වෙක්පතකින් ලැබුණා.
- 22 ලද සියළු වෙක්පත් බැංකු ගත කළා.
- 25 දුරකථන ගාස්තු රු. 9,000/- ගෙවීමට වෙක්පතක් නිකුත් කළා.
- 29 සුළු මුදල් භාරකරු පහත වියදම් සඳහා අදාළ ලියවිලි ප්‍රධාන මුදල් භාරකරුට ඉදිරිපත් කළා.
  - ගමන් වියදම් රු. 2,500/-
  - තැපැල් වියදම් රු. 500/-
  - සංග්‍රහ වියදම් රු. 500/-
  - විවිධ වියදම් රු. 1,000/-
- 30 සුළු මුදල් අග්‍රිමය ප්‍රතිපූර්ණය කළා.

පහත දැ පිලියෙල කරන්න.

1. සියලුම මූලික පොත්
2. ගනුදෙනු ලෙජරයට පිටපත් කරන්න.
3. ශේෂ පිරික්සුම පිලියෙල කරන්න.